

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

573. SAYI Eylül
2024

FİYAT:
60 TL

CANLILARDAKİ MÜKEMMEL
TEMİZLEME STRATEJİSİ

İNSANLAR NEDEN
ÖZELİNİ PAYLAŞIR?

KURAKLIĞA EN
DAYANIKLI BİTKİ

SONSUZLUK
İÇİN SANAT

DÜNYA, DİLE
KOLAY BİR YER

YANLIŞIN KARANLIĞINI
DOĞRU DÜŞÜNCELER
AYDINLIĞA ÇEVİRİR

içindekiler

- 8 Canlılardaki Mükemmel Temizleme Stratejisi
PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN
- 10 Güzelliği Ararken
PROF. DR. KEMAL SAYAR
- 12 Selim Gündüzalp'i Rahmetle, Özlemle Yâd Ediyoruz
DR. BATALALP BATMANOĞLU
- 13 Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler
HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM
- 14 Yanlışın Karanlığını Doğru Düşünceler Aydınlığa Çevirir
ÂDEM ÖZKAN
- 17 Satılık Dişler / Öykü
HAZIRLAYAN: YÜKSEL KARAHAN
- 18 Kâinatın Yaratılışı
PROF. DR. SEFA SAYGILI
- 20 Garip
GAMZE KOÇ
- 22 Sonsuzluk İçin Sanat
DOÇ. DR. RASİM SOYLU
- 24 Allah'ın Hikmetleri Her Şeyde Görünür
PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR
- 26 Mesela / Tefekkürname
MEHMET SİNAN
- 28 Müşteri / Bir Hatıra
İBRAHİM KÖSE
- 29 "Allah Muhsinleri Sever"
ÖMER SEVİNÇGÜL
- 30 "Dünya Dile Kolay, Kalbe Zor Bir Yer"
SELİM GÜNDÜZALP
- 32 Soyunun Devamı Uğruna Ölen Canlı
ELİF E. BAYRAKTAR
- 34 İktisat, Kanaat ve Cimrilik
FATMA MEBRURE ŞENLER
- 36 Mühürlü Kalpler
ÖZKAN ÖZE
- 38 Babalar
MUAMMER ERKUL
- 40 Bir Hidayet Öyküsü
AYTEN YADİGÂR
- 43 7 Kıta 7 Mana / Şiir
NUREDDİN PALA
- 44 Hâl-i Pür Melâlimiz!..
İBRAHİM KÖROĞLU
- 46 Ölüm İşte, Hep Zamansız ve Hep Erken!
HALİL İBRAHİM SERT
- 48 Yeryüzünün Kuraklığa En Dirençli Bitkisi: "Welwitschia Mirabilis"
PROF. DR. FATİH SATIL
- 50 Tanıdık Ölümler Listesi / Hayalin İçinden Öyküler
HÜSEYİN BURAK UÇAR
- 52 İslam Dini Fıtrat Dinidir-II / Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır
PROF. DR. NİYAZİ BEKİ
- 56 Sorun Cevaplayalım / "İnsanlar Neden Her Yaptığını, Her Yediğini Sosyal Medyada Paylaşma İhtiyacı Hisseder?"
**FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN**
- 57 Ah O Ağrı
AYŞE ŞAN
- 59 Karikatür / Hal Dili
OSMAN SUROĞLU

Hollanda eski milletvekili Joram van Klaveren diyor ki: 3 yıldan fazla süren karşılaştırmalı Hıristiyanlık ve İslam çalışmasının ardından şu sonuca vardım:

- İslam, "hakikat nedir?" sorusunun en mantıklı, eksiksiz ve güçlü cevabıdır.
- Allah tektir ve Muhammed (asm) onun son elçisidir.

Kuduz bir köpek tarafından ısırıldığınız zaman kimi suçlarsınız?

Köpeği mi, yoksa sahibini mi?
Şüphesiz sahibini...

Bu yüzden bütün suç İsrail kadar Amerika'nın da!..

— Robert de Niro

Güzelliğe gözlerini kapatan, emeği ve iyiliği yok sayan, hayırlı ve kıymetli işleri kendince sıfırla çarpan, kusur arayan, bulunca ifşa eden kimseler ne fenadır. Onlardan olamayız.

— İbrahim Tenekeci

"Mallarını Allah yolunda harcayanların hâli, yedi başak bitiren ve her başağında yüz dane bulunan bir tohuma benzer. Allah dilediğine daha fazla da verir."

(Bakara Suresi, 261)

Güya binler sene ömrün var gibi, en lüzumsuz malûmat ile vakit geçiriyorsun.

— Bediüzzaman Said Nursi

İnsanların çoğu, kendileri değil başkalarıdır; düşünceleri başkalarının düşünceleridir, yaşamları başkalarını taklittir ve tutkuları ise alıntılardır. Şimdilerde insanlar öz benliklerinden korkuyorlar.

— O. Wilde

Sen bir mektupsun aç oku... Gideceği yere uygun mu? Uygunsa zarfı öylece iyi muhafaza et, kıyamete kadar. Ama gideceğin yere uygun değilse; yırt, yenisini yaz...

— Hz. Mevlânâ (ks)

Hakkı engelleyen perdeler büyüktür, en büyüğü ilimdir. İlim sahibi olunca elde ettim, dersin.

Herakliyus peygamberlik bilgisine sahipti, ancak imanı yoktu, bu bilgisi ona fayda sağlamadı.

Yahudiler Hz. Muhammed'in Nebî olduğunu biliyorlardı. Ama bilmeleri fayda vermedi. Nefisleri onun kesin Nebî olduğunu kabul ettiği halde onu inkar ettiler.

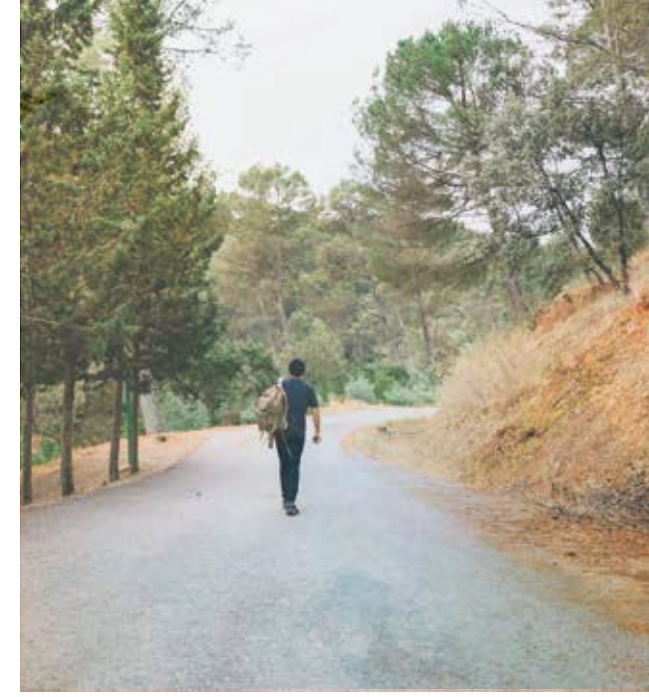
İblis, Allah'ın emrine uymanın gerekli olduğunu biliyordu, ama emre uymadı ve muvaffakiyetten mahrum kaldı.

İlme aldanma, ilimle gururlanma. İlim cehaleti ortadan kaldırır, ama mutluluğu, saadeti sağlamaz. İlme imanin eşlik etmesini sağla, o zaman nur üstüne nur olur.

— Muhyiddin-i Arabî (ks)

Cahilsin, okur öğrenirsin. Gerisin, ilerlersin. Adam yok, yetiştirirsin. Paran yok, kazanırsın. Her şeyin bir çaresi vardır. Fakat insan bozuldu mu; bunun çaresi yoktur.

— Ahmet Hamdi Tanpınar

Eğer moralin bozursa yürüyüşe çık. Hâlâ kötüsün, başka bir yürüyüşe çık.

— Hipokrat

Hayattan korkmayın; iyi ve doğru bir şeyler yaptığınız zaman hayat öyle güzel ki.

— Dostoyevski

Ufak bir yanlış hareketinle darılacak, üzülecek kimseye çok güvenme.

— İmam Gazâlî (ra)

DÖRT DÖRTLÜK ÖĞÜT

- Seni ilgilendirmeyen şeylerle uğraşma.
- Düşmanından uzaklaş.
- Ölünün neyine gıpta edersen, diriye de öyle gıpta et.
- Senin ihtiyacını gidermeyi önemsemeyen kişiden bir istekte bulunma.

— Ubeyy b. Kaab (ra)

Akıllı bir kimse, kazandığı paranın birazını, aldığı nasihatın ise birçoğunu saklar.

— Harry Karns

Canlılardaki Mükemmel Temizleme Stratejisi

PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN

Kâinatta her ortamın ve her canlının normal yaşamını sürdürebilmesi için temizlenmesi gerekir. Organizmanın temizlenmesi iç ve dış olarak ikiye ayrılabilir. İç kısmı iç denge, homeostaz olarak ifade edilir ki, hayati öneme sahiptir. Aynı derecede önemli olan, organizmanın dışının temizliğidir.

Bir hayvanı ele alacak olursak onun dış dünyayla irtibatını sağlayan derisi ve kürküne iyi bakım yapılmazsa bu yüzey bakterilerin, akar, kene gibi dış parazitlerin bulaşmasına ve koku alma, işitme organlarının çalışmasına zarar verebilir.

Peki organizmalar bu kadar geniş bir yelpazedeki davetsiz misafirlere karşı vücudu nasıl savunuyor? Bunlar için nasıl bir önlem alıyorlar?

Hem doğada hem de günlük hayatımızda temizlik en temel ve basit tanımıyla biriken kalıntıların uzaklaştırılması olarak tanınır. Bu tür döküntüler genellikle birçok yüzeye kolayca yapışan toz, polen ve sıvı damlacıkları gibi maddelerdir. Bu tür kalıntıları temizlemek için enerjiye ihtiyaç vardır.

Organizma bu iş için enerjisini harcıyorsa ve kimyasal madde harcamıyorsa yenilenebilir bir temizlik gerçekleştirir. Örneğin bazı temizlik ve bakım hareketleri kas enerjisi tarafından sağlanır. Yapılan hareketler veya fiiller birbirinden tamamen farklı ve ilgisiz de görünseler aynı amaca hizmet etmek için tasarlanmıştır.

Bir organizma kendi enerjisini kaşınmak, yalamak, ıslak bir köpek sallanmak veya memeliler gözyaşı salgılamak için kullanılır. Bu hareketlerin her birinin insan dünyasında da bir benzeri veya bir karşılığı vardır. Mesela halıları süpürüyoruz, masa üstlerini siliyoruz, kıyafetlerimizi yıkayıp kurutuyoruz ve bakterileri öldürmek için kimyasallar püskürtüyoruz. Bu tür yöntemler sınırlı kaynaklara dayandığından kullanımlarının en aza indirilmesine dikkat edilmelidir.

Bir organizma enerji için çevresine bağılıysa yenilenebilir temizlik yapar, bu ideal olandır. Çünkü bu tür enerji fiilen sınırsızdır. Memelilerin kirpikleri gelen rüzgarı saptırarak parçacıkların yörüngesini değiştirir ve

çok hassas olan göz yüzeyine ulaşmasını engeller. Böcek bileşik gözleri arasındaki tüyler de aynı şeyi yapar. Süper hidrofobik lotus yapraklarının yüzeylerinde yağmur damlalarının yuvarlanırken döküntülerin toplaması, ağustos böceği kanatlarındaki nano ölçekli mikroskobik çıkıntıların bakterileri delip öldürebilmesi gibi yöntemlerinin tümü organizmanın çevresinden gelen enerji tarafından yönlendirilir.

Ne yazık ki insan yapımı temizleme mekanizmaları çoğunlukla yenilenemeyen stratejilere dayanıyor. Doğada ise insan eli karışmayan her platformda mükemmel bir temizleme stratejisi bulunuyor, bu da akıllı bir tasarım ve planın eseridir. Rabbimiz adeta doğadaki bu mükemmel temizlik stratejisinden ders almamızı istiyor, daha az kimyasal daha az enerji kullanarak tam bir temizlik asıl hedef olmalı. Tabiat kitabı daha iyi okunarak bu gerçek olabilir. Bize de daha iyi okumak düşüyor.❖

Güzelliği Ararken

PROF. DR. KEMAL SAYAR

Yönergeler insanları daha bilgili kılar. Hissetmek ise daha bilge. Ruhun ihmal edildiği bir dünyada, güzellik, öncelikler listesinde sonuncu. Güzelliğin feda edilebilir bir şey olduğunu düşünmekle ruhu gıdasından mahrum bırakıyoruz. Ruh güzellikle beslenir. Besin beden için neyse; insanı mutlu eden, karmaşık, büyüleyici imgeler de ruh için odur. Eğer psikoloji fikrimizi ruh üzerine inşa edersek, tedavi çabalarımızın amacı güzellik olacaktır. Hayatlarımızda güzellik eksik kalırsa, ruh da benzeri ızdıraplara duçar olacaktır: Depresyon, paranoya, anlamsızlık, bağımlılık gibi. Ruh güzelliğe açtır ve onun yokluğunda 'güzellik nevrozu'ndan

muzdariptir.

Ruh için günlük pratik hayattan zaman zaman uzaklaşmak ve zamansız, ebedi gerçeklikleri tefekkür etmek önemlidir. Kimi geleneklerde bu duruma 'ruh tatili' adı verilir. Hayret ve tefekkür anları için günöbirlik etkinlikten sarf-ı nazar etmek. Yoldan geçerken manzara sizi büyüler ve hemen bir mola verip o güzelliği içinize çekersiniz. Ruh, her gün bir güzellik anını yakalar. Güzellik biçimde değildir, eşya ve tabiatın bizi tefekküre ve kâinatla yekvücut olmaya davet eden yanı niteliğindedir. Güzellik, tahayyüle hadsiz bir ufuk kazandırır, asla kuruyup yitmeyecek bir tahayyülü besler. Seyri hoş olmayan

bir şey bile kalbi derin bir tahayyüle gark etmek suretiyle kendi güzelliğini vazeder.

Mabetler sadece pratik sebeplerle inşa edilmez, onlar aynı zamanda tahayyül içindir. Sinan'ın eserleri ruhun güzellik ihtiyacına hitap eder, bize kutsalı düşleme imkânı sunar. Güzelliği takdir etmek, ruhu karıştıracak şeylerin gücüne açık olmakla mümkündür. Eğer güzellik karşısında etkileniyorsak, o halde ruh uyanıktır. Ruhun yeteneği, etkilenbilmesinde gizlidir.

Yıldızların parladığı bir çöl gecesi tahayyül edin. Saf ve duru sessizliğin ortasında. Oradan yayılan şey, güzelliktir. Burada güzellik, gözlemcinin yansıttığı bir şey değildir,

kaçınılmaz bir biçimde gerçektir ve kalplerimizde karşı konulmaz bir tepki uyandırır. Tıpkı doğruluk ve iyilik gibi, güzelliğe de tepki veririz. Çünkü onlar bizim dışımızdaki nesnel gerçeklerdir, bize ilham verir ve bizi ışığın kalbine taşırlar.

Estetik deneyim, bize acil ben-yönelimli ihtiyaç ve ilgilerimizin dışında ulvî bir dünya olduğunu fısıldar. İnsan iyilik, doğruluk ve güzelliğe cevap veremediğinde tam ve sağlıklı bir biçimde yaşayamaz. "Kendi değerini kendin üret" tarzı yüzeysel bir felsefe burada işe yaramaz, kendi adımıza hedefler icat ederek hayatın anlamını yakalayamayız. İnsan tabiatı, ancak dünyanın güzelliği karşısında duyduğu hayret ve lezzet yeteneklerini sistemli bir biçimde derinleştirmekle kendisini gerçekleştirir. Şefkat, merhamet, sempati ve diyalog gibi ahlâkî duyarlılıkları geliştirmekle kendimizi gerçekleştirebiliriz. İnsanlık durumu kırılğan. O halde, rasyonel bir biçimde iyiliğin tarafında saf tutmak yetmez. Sonunda iyiliğin kazanacağına, iyiliğin mukavemet edeceğine de inanmamız icap eder. Ümidin ışığında yaşamak gerekir. Böyle bir iman ve ümit, ikisine ilham veren aşk gibi, bilimsel bilginin alanından devşirilemez. Onları ancak manevî disiplinlerin yardımıyla elde ederiz. Bütün iyi manevî yollar insanı doğru eyleme, kendini keşfetmeye ve diğerlerine saygı duymaya davet eder. Manevî olan ancak güzelliği görmekle başarılır ve nihayet ancak manevî temrinlerle güzelliği açık seçik görebiliriz.

Yaratıcı, Hüsn-ü Mutlak'tır, mutlak güzel. Güzellik karşısında duyduğumuz hayranlık, bizi Güzeller Güzeli'ne yaklaştırır. Bütün güzellikler O'nun güzelliğinin tecellisidir. Güzeller ve güzellikte ezel âleminin hatırası vardır. "Nereye dönerseniz dönün, orada O'nun yüzü, O'nun güzelliği var."

Güzellik, insanın içinde uyanmak isteyen bir hatıradır.❖

Selim Gündüzalp'i Rahmetle, Özlemle Yâd Ediyoruz

DR. BATALALP BATMANOĞLU

Fotoğraf: Özkan Öze

Selim Gündüzalp, Hüseyin abim... Evimizin, ailemizin Hüseyin abisi... Adapazarı'nın Hüseyin abisi... Türkiye ve dünyanın Selim Gündüzalp'i...

Evimizin abisi dedim ya... Evet Hüseyin abim çok kez hanemizi şereflendirmişti. Hanemizde oluşan maddi ve manevi ikramlarda doyumsuz sohbetler eşliğinde birlikte olmuştuk, elhamdülillah...

Adapazarı Lisesinin pansiyonunda yatılı kaldığım yıllarda Sakarya Gençlik Teşkilatı'nın (SGT) bir organizasyonuna katılmıştık hep birlikte. Hüseyin abim o teşkilatın aktif-ateşin gönüllülerinden biriydi. 1982 yılında Zafer Dergisinde sergilen, arıların bal peteği üzere Allah kelamını yazdığını görmek için gitmiştik sınıf arkadaşlarımızla beraber. 1983 yılında dostum Erдің'in ısrarı ile cumartesi günleri yapılan lise sohbetine katılmıştık. Ancak Hüseyin abimi sadece görmüş henüz karşılıklı tam tanışmamıştık. 1984 yılında üniversite okumak üzere Balıkesir'e gideceğim zaman adres almak üzere dergiye uğramış ve Hüseyin abim ile

daha yakın olmuştuk...

Hüseyin abimin teşvikiyle artık bir Zafer Dergisi Balıkesir il temsilcisiydim. Dergiler posta ile bana toplu olarak geliyordu, ben de ilgili olabileceğini düşündüğüm kitapçılara dağıtıyordum.

Bir gün dergi dağıtımında çok yorulmuşum, ayaklarıma kara sular inmişti adeta. Yorgunluktan uyuyakalmıştım. Uyandığım da karşımda Hüseyin abimi görmüş ve gurbet elde çok sevinmiştim. Sıkıca kucaklaştık ve hasret giderdik.

Balıkesir'in en popüler ve seküler kitapçısını kastederek "Oraya da dergi verdin mi?" diye sordu bana. Ben de "Evet abi" cevabını verdim. Bu cevaptan sonra Hüseyin abim öylesine sevinmişti ki, sevincinden raks etmeye başlamıştı... Bu anekdotu uzun yıllar boyunca Hüseyin abim hep anlatmıştı ve her anlatışında aynı sevinci yaşamıştı. Davasına, Zafer Dergisine öylesine aşıkı işte...

Son zamanlarında televizyon progra-

mı çekimleri nedeniyle sık sık Adapazarı dışına çıkıyor, bazen de gittiği yerde kalıyordu. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim, Kredi Yurtlar Kurumu, belediyeler, kültür merkezleri ve okulların salonlarında gençlerle baş başa sohbetler... TRT'de yapılan doyumsuz iftar ve sahur sohbetleri... Toplumumuz onu geç keşfetti, ama çok sevdi... TRT yetkilileri daha farklı projeler için Hüseyin abime teklifte bulundular. Ancak bu teklif gereği, Adapazarı dışında, İstanbul veya Ankara'da ikamet etme mecburiyeti vardı... Bu gelen çok cazip teklifi bazı dostlarıyla olduğu gibi benimle de istişare etmişti. Baktım gönül Adapazarı'ndan geçici de olsa ayrılmaya razı değildi... Gittiği yerden işini bir an önce bitirip Adapazarı'na dönmek istiyordu. Hani şaire sormuşlar "Ankara'nın en çok neyini seversin" diye... Cevaben demiş "İstanbul'a dönüşünü seviyorum." İşte bunun gibi Hüseyin abim gittiği bütün şehirlerin "Adapazarı'na dönüş yolunu" çok seviyordu... Çünkü O bir Adapazarı aşığı idi... O bir Zafer Dergisi aşığı idi...

Sevgili Selim Gündüzalp'i, Hüseyin abimizi rahmetle, hasretle, dualarla yâd ediyoruz... Binler Fatihalar yoldaşın olsun aziz abim... Seni önce Allah'a, sonra da Onun habibi, Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa'ya emanet ediyoruz...❖

Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler

HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM

Hz. Ebû Umame'den (ra):

Allah Resulü (sav) şöyle buyurdu:

"Allah'ı (cc) kullarına sevdiren ki, Allah da sizi sevsin."

(Rudani, Adap, 7831)

Resulullah (asm) buyurdu ki:

"Müminde imanın yeri, at ile onun bağlandığı kazığın hâline benzer: At yayıldığı yerde dönüp dolaşım bağlı olduğu kazığa yaklaştığı gibi, mümin de gafletle bazı hatalar işler, sonra tövbe ile (mânen) bağlı olduğu imana geri döner."

(Ahmed bin Hanbel, Müsned, 18/86)

Buhârî ve Müslim, Câbir radiyallahu anh'dan rivayet ettiler. Onda şöyle geçmekte:

"Senin ile ümmetin şuna benzersiniz: Bir kral vardır, arsa edinmiştir, orada bir bina yapmış ve bir sofraya kurmuş, bir elçi gönderip halkı yemeğine davet etmiştir. Kimisi elçiye icabet etmiş, kimisi de etmemiştir. İşte melik (kral), Allah'tır. Avlu (arsa), İslâm'dır. Ev, Cennettir. Sen ey Muhammed, Allah'ın elçisisin. Kim davetini kabul ederse İslâm'a girer. Kim de İslâm'a girerse Cennete girer. Kim de Cennete girerse oradaki yemekleri ve meyveleri yer."

(Buhârî, İ'tisam, 2)

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Ashabıma hürmet ediniz. Sizden birisi Uhud Dağı kadar altın infak ederse ashabımdan birisinin verdiği yarım avuç infakın sevabına yetişemez."

(Ebu Davud, Sünen, 10)

“Hayatta asıl amaç,
bilgi değil eylemdir.”
— T. Henry Huxley

İletişim İçin: Düşünce, Düşününce...

Yanlışın Karanlığını Doğru Düşünceler Aydınlığa Çevirir

ÂDEM ÖZKAN

Düşünce, fikir, fikirse, derin düşünmek demek. Derin düşünce ise tefekkür demek. Tefekkür: Bir mesele hakkında zihnî faaliyet gösterme, fikir üretme ve zihni yormak demek. Onun için: “Bir saat tefekkür, bir yıl nafil ibadetten üstündür” Hadîsi, düşünmenin önemine ve derin anlam vurgusuna dikkat çeker.

İlk insan Hz. Âdem’le başlayan düşünce, son insana kadar da devam edecektir. Onun için evrenseldir düşünce.

Sokrat, Platon ve Aristo gibi ilkçağ fi-

lozoflarına göre tefekkür: karşılaştırmalar yapma, ayırma, birleştirme, bağlantıları ve biçimleri kavrama kabiliyeti olarak tespit edilir. Aristo: “Düşünme, insanı hayvandan ayıran en önemli farktır.” der. “Düşünüyorum, öyleyse varım” diyen Dekart ise, bu felsefî önermeyle; varlık, bilinç ve bilgi teorisi üzerine derin düşünceleri tetikleyerek düşünmeyi, insan olmanın temeli ve gereği kabul eder.

Kur’an-ı Kerim’de 750 civarında (yaklaşık Kur’an’ın 1/8) ayet, **kâinatı düşünmeye**

çağırır insanı. Yaratıcı, bilir insanın unutkanlığını da onun için sık sık “Hiç düşünmez misiniz?” diye hatırlatır. Bu hatırlatmalardan sadece bir tanesinde:

“Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah’ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında **derin derin düşünürler** (ve şöyle derler:) **Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru!**” (Âl-i İmran, 190-191)

Günümüzde ‘çağdaşlık’ maskesi altında birçok şey, maalesef insanı **düşündürmek veya düşündürmemek** üzerine üretilmiş adeta. Bilim, rahat ve kolay yaşamak için çok önemli teknolojik çalışmalar yapmakta. Bunlara söyleyecek sözümüz yok elbette. Fakat diğer taraftan; akıl, idrak, izan ve insanlıktan yoksun, sadece tahrip üzerine kurulu sözüm ona çağdaşça oyunlar sahnelenmekte! Şeytana pabucunu ters giydirecek, zehirli yılan safında yer tutan bu kirli oyun sahiplerinin amacı elbette ki belli: ‘Halife-i Arz’ olan insanı; “**akletmek, görmek ve duymak nimetlerinden uzaklaştırıp hayvandan bile daha aşağı**” (A’raf, 179) çukurlara düşürerek, fitratı bozmak. Yani minare başından kuyu dibine tenzili rütbe ettirmek.

Bugün çağdaşça sunulan zehirli bal ile her daim zehirlenerek düşünme melekeleri yok edilmiş milyonlarca zavallı insan var. Ne acı ki bunlar; sadece seyreden, suur altına dayatılanları düşüncesizce yapan ‘robotik’ varlıklardan farksız hale gelmişler. Hâlbuki insanlık tarihi dün de bugün de, **düşünenler ve düşündüklerini yaşayabilenler** sayesinde elde etmiş birçok kolaylığı ve nimeti. Birileri, **düşünceleri** ile aydınlatmak uğruna yanmışlar ve bunu hayattan daha değerli bilmişler. “Hayatı bir fikir uğruna hakir gören” Sokrat da işte bunlardan biri olarak tarihsel hafızada hala yaşama devam ediyor.

Düşünmenin ve düşündürtmenin bu kadar zor olduğu bir ortamda; “**Büyük zekâlar, birlikte düşünür**” diyen Malcolm X’ini istişare

odaklı sözlerini hayata geçirmek ne güzel olur. Üç elifi, yüz on bir yapacak sır da bu değil midir?

2018 yılında 94 yaşında ebedi âleme uğurladığımız ve kendileriyle TRT için 10 bölümlük “İslam Bilim Tarihi” Belgeseli hazırlama bahtiyarlığı yaşadığım merhum Prof. Dr. Fuat Sezgin, düşünür ve kendisine bir hedef koyar. Bu düşünce, kâğıt üzerinde kalmaz. Hedefine ulaşmak için; tam 27 dil öğrenir, 60 ülkenin kütüphanelerinde 400 bin el yazması eseri ve binlerce etüdü elden geçirir. Sonunda; kendi alanında insanlık tarihinin başlangıcından bugüne kadar sahasında yazılmış en kapsamlı bilim tarihi eseri olan “Arap-İslâm Bilimleri Tarihi” (Geschichte des Arabischen Schrifttums) adlı 17 ciltlik muhteşem eserini yazar. Bu önemli eseri yazmaya başlayacağını ilk önce çok saygı ve hayranlık duyduğu Hocası Alman oryantalist Prof. Dr. Hellmut Ritter’e (1892-1971) söyler. Onun cevabı: “**Bunu dünyada hiç kimse yapamaz. Siz de yazamazsınız. Bırak bu işi; boşuna kendini yorma**” olur. Fuat Hoca: “**İlk defa hocama inanmadım; çünkü kararımı vermişim. Karar verdim ve yaptım**” der. 1967 yılında kitabının birinci cildi yayınlanınca bunu hemen Hocası Ritter’e gönderir. Öncesinde böyle bir eserin asla yazılmayacağını söyleyen Hocası, eseri inceledikten sonra bu sefer: “**Şimdiye kadar böyle bir çalışmayı hiç kimse yapamadı. Bundan sonra da senden başka hiç kimse yapamayacak. Tebrik ederim seni!**” diyerek hakkı teslim etmek durumunda kalır. Düşünceyi meyveye dönüştürmek işte bu!

Cemil Meriç “**Cinayete ses çıkarmayan, caninin ortağıdır.**” der. **Düşündürtmem**e cinayetini işleyenlerin ortağı olmamak için **‘düşünce ibadetini’** dört elle sarılıp sahip çıkmak, hak olanı tutup kaldırmak insanlığı-mıza yakışan ne güzel bir vasıftır.

Pakistan’ın büyük şairi merhum Muhammed İkbâl, İslam’dan önceki Arap Toplumunu, onları **düşündürten** Hz. Muhammed sonrasında: “**Yol kesenler, Kur’an okuyup düşünmeyi öğrenince, yol gösterici oldu-**

lar.” diyerek över. Çünkü **doğru düşünceler**, yanlışın karanlığını aydınlığa çevirir.

Geleceğin mutlu ve huzurlu dünyasını inşa etmek için de, ebedî saadetimizi kazanmak için de bugünden bir şeyler yapmak lazım. Yoksa “Rüzgâr eken, fırtına biçmeye” hazır olsun. Doğunun önemli bilgesi Sadi “*Yarının ekmeği için bugünden maya tutulur*” diyerek hatırlatır bu gerçeği. Biz, vazifemizi bugünden hatta hemen şimdi yapmalıyız. Çünkü dün, gitti ve bir daha asla gelmeyecek. Yarını getirmek ise elimizde değil. Bütün sermayemiz ise yaşadığımız şu an sadece.

“*Tohum ek, vermezse toprak utansın*” diyen Necip Fazıl, sonuç odaklı olmadan ve dahi tembelliğe düşmeden sadece vazifemizi yapmaya çağırır bizi. Hiç şüphesiz ki, düşüncenin de doğruya çıkması önemlidir. Yoksa Hz. Ali: “*Eğri cetvelden doğru çizgi çıkmaz*” der. **Düşünce**; yerli yerinde ve dosdoğru olmalı. Biz ise “*Hileyi, hilesizlikte bilerek*” ne aldanan ne de aldatılan olmamalıyız.

“*Dün, dün de kaldı, bugün yeni şeyler söylemek zamanı*” diyen Mevlana’nın düşüncedeki yenilikçi yaklaşımını, günümüz için realize ederek: “*Ata et, aslana ot atılmaz*” “*Eski hal muhal, ya yeni hal, ya izmihlal*” gerçekçiliği ile çağının ruhunu keşfeden, baştan sona insan ve iman merkezli, şefkat ve tefekkür yüklü fikirleriyle çağının idrakine seslenen Said Nursi’ye kulak verilmeli. Aksi halde, insanımız ve insanlık için hüsrandan başka bir sonuç olmayacaktır.

Düşünceler beyinlerde, kitaplarda, arşivlerde heba edilmemeli. Faydasına inanıldığı anda söylenmeli. **Düşünmekten ve düşünülene** söyleyip gereğini fiilen yapmaktan korkmamalı. Yeter ki, samimi ve doğru olsun. Arif Nihat Asya’nın “*Boyasına güvenen halılar, güneşten korkmaz*” dediği gibi. Doğru ise, güzelse hemen şimdi söylenmeli ve fiilen derhal harekete geçilmeli. Kimse kıyamet sabahını beklememeli. Zaten o gün söylenecek hiçbir sözün anlamı ve kıymeti olmayacak.

“*Tuğlaları üst üste koymak tekrar de-*

ğil, inşadır” diyen Zübeyir Gündüzalp yine: “*Et-tekraru ahsen, velev-kâne yüz seksen*” “*Tekrar, çok güzeldir. Yüz seksen kere olsa bile*” diyerek, **doğru düşüncenin** bıkmadan, usanılmadan tekrar tekrar söylenmesi gerektiğini ifade eder. Bununla, fitratımızın hatırlatılmaya ne kadar da çok ihtiyacı olduğunun altını çizer. Bugünkü reklam-iletişim mantığının da işte bu gerçek olduğu, şüpheden varestedir.

Düşünceye adeta savaş açılan bir çağda; çağına ve çağdaşlarına yeni ve kuşatıcı bir fikirle seslenen Zamanın Sesi, daha ‘Birinci Söz’ünde:

“*SUAL: Tablacı hükmünde olan insanlara bir fiyat veriyoruz. Acaba asıl mal sahibi olan Allah ne fiyat istiyor?*

ELCEVAP: Evet, o Mün'im-i Hakîkî (nimetlerin gerçek sahibi), bizden o kıymetli nimetlere, mallara bedel istediği fiyat ise üç şeydir:

Biri zikir,

Biri şükür,

Biri FİKİRDİR.

Başta “Bismillâh” zikirdir.

Âhirde “Elhamdülillâh” şükürdür.

Ortada, bu kıymetli harika-i san'at olan nimetler Ehad, Samed'in mucize-i kudreti ve hediye-i rahmeti olduğunu düşünmek ve derk etmek FİKİRDİR.” Yani, “*Nimette in'amı hissetmek ve Rabbini onun ile tanımaktır.*” tespitiyle, **fikir ve düşünce olmazsa**, insanın bu dünyadaki en önemli gayesi ve vazifesi olan Rabbini tanıyıp O'na teşekkür edemeyeceği gerçeğine dikkatleri çeker.

Kaybettiğimiz zamanları telafi ettirip bizi kendimize getirecek, düşünce iklimimizi besleyip eyleme dönüştürecek böylesi ufuk açıcı fikir ve düşüncelere bugün her zamankinden daha çok ihtiyacımız var.

Gelecekte “**Düşünenlerin iklimi ve ışığı**” olabilmek, yeni nesillerle doğru zamanda, doğru iletişim kurmamıza bağlı. Bunun için de:

Medya dünyasının (geleneksel ve yeni medya) farklı ve önemli mecralarında mut-

laka ve muhakkak acil bir şekilde yer almalı, Ahlâken yozlaşmış, yaşamadığını söyleyen, ötekileştiren Müslüman imajından derhal fabrika ayarlarına dönülmeli,

Bütün varlığa şefkatle kucak açıp, meşru hayat tarzının insanın bütün keyiflerine kâfi geleceğini ortaya koyarak insanlık için yeniden ümit haline gelmeli,

Kâinat, Gelecek, Din ve İnsan tasavvuru yeniden bilimsel ve güncel bir üslupla ele alınarak, her yere, her dile ve her kesime ulaşıp anlatılmalı,

Farklı coğrafyalarda ki, farklı İslam renklerini güneşin elvan-ı seb'ası (yedi rengi) gibi “Tevhid” eksenli okuyarak, ittihad-ı İslam çabalarına yol açıp, güç verilmeli,

Bilimde ‘yaratılış’ gerçeğini ispat ederek, bilim-din çatışmasını ortadan kaldırıp Allah'a inanan herkesle evrensel ölçekte yakınlık kurulmalı.

Düşüncelerimiz bu şekilde eyleme dönüşürse, bütün insanlığı düştüğü yerden yeniden ayağa kaldırma imkânı bulabiliriz. Kavli ve fiili dua elbette ki bir arada olmalı. Neticede: “*Vazifeni yap, vazife-i İlahiyeye karışma!*” prensibi daima pusulamız olmalı.❖

Öykü

Satılık Dişler

HAZIRLAYAN: YÜKSEL KARAHAN

Bir zamanlar Kayseri’ye Moiz isimli bir Yahudi gelmiş. Ticaret yapmak için çarşıda bir dükkan tutmuş. Tanıştığı komşularına sormuş: “Bu çarşıda en çok kimden çekinmiyiniz?”

Tüccarlardan biri, birkaç dükkan ötesini göstererek: “Bak, orada bir İhsan Ağa var, ona git. Lakin onun yanına desturla yanaş” demiş.

Moiz, İhsan Ağa’nın yanına gitmiş. Bakmış ki İhsan Ağa’nın dükkanı bomboş.

Meraklanıp sormuş: “Ne iş yaparsın İhsan Ağa?”

“Her şeyi alıp satırım.”

“O da ne demek İhsan Ağa?”

“Mesela, kabul edersen senin dişlerini satın alırım.”

“Acayip... Olur mu hiç öyle şey!”

“Neden olmasın? Dişlerine 10 altın veririm. Ömrünün sonuna kadar ağzında kalsın, öldükten sonra da benim olsun.”

Moiz’in kafasında lambalar yanmış, içinden “Bu saf adama mı kurnaz diyorlar?” diye gülmüş. “İyi ki Kayseri’ye gelmişim. Burada çok güzel paralar kazanırım...” diye düşünmüş. Ve “Kabul, ver 10 altını” demiş.

10 altını alıp sevinçten uçarak dükkanına dönmüş.

Aradan birkaç gün geçmiş. İhsan Ağa yanında iki üç kişiyle Moiz’in dükkanına gelmiş. “Dişlerine müşteri çıktı. Malı görmek istiyorlar. Aç ağzını da görsünler malı” demiş.

Moiz, “Hani dişlerim ölünceye kadar benimdi?” diye kızmış. İhsan Ağa, “Merak etme, ölümünden sonra teslim etmek üzere satacağım” demiş.

Müşteriler Moiz’in dişlerine 12 altın vermişler. İhsan Ağa teklifi az bulup reddetmiş.

Ertesi gün İhsan Ağa bir başka müşteri grubuyla yine Moiz’in dükkanına gelmiş... Yine dişleri muayene, yine pazarlık, yeni müşterilerin teklifi 15 altın olmuş fakat İhsan Ağa yine bu teklifi de reddetmiş.

Üçüncü gün başka müşteri, dördüncü, beşinci gün, derken sonunda Moiz patlatmış: “Beni hayvan pazarında dişleri kontrol edilen eşek durumuna düşürdün! Al şu 10 altınını” demiş.

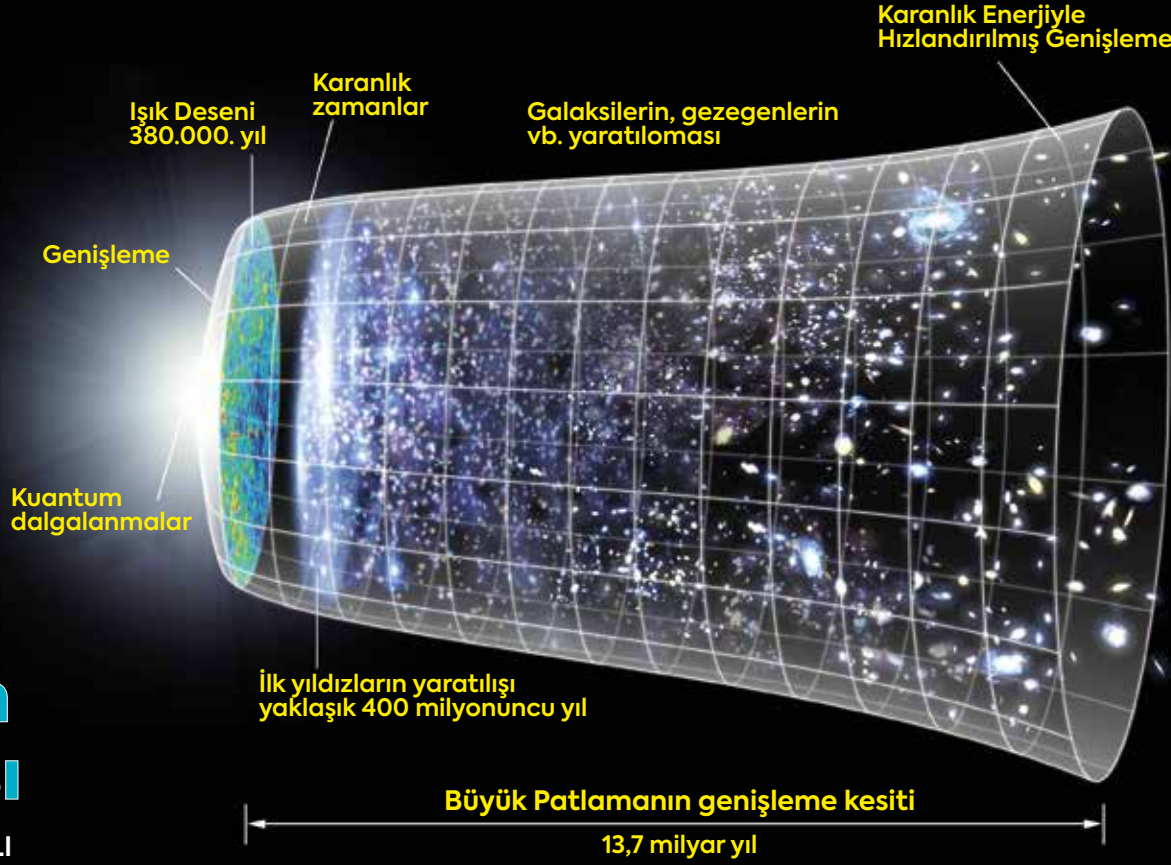
İhsan Ağa: “Olur mu? Bu dişler 20 altını gördü. 30 altından aşağısına geri vermem.” deyince Moiz çaresiz, her gün ağzını kontrol ettirmektense 30 altın vermiş.

İhsan Ağa gülmüş, “Bak” demiş, “Ben sana her şeyi alıp satırım dediğimde bana inanmamıştın.”❖

Kâinatın Yaratılışı

PROF. DR. SEFA SAYGILI

Bilim adamlarına göre yaklaşık 15 milyar yıl önce, bütün maddesi toplu iğne başından küçük olan sıfır noktanın patlaması ile bugünkü kâinat (evren) ortaya çıkmıştır. Big Bang (Büyük Patlama) adı verilen bu teori, kâinatın tek ve büyük bir patlama ile başladığını kabul eder.

Ünlü fizikçi Stephan Hawking, “Artık hemen hemen herkes kâinatın ve zamanın Big Bang’le başladığını kabul etmektedir” diyor. Yani kâinat ve dünya, ışık ve enerji patlamasıyla yoktan var olmuştur.

Dolayısıyla yirminci yüzyılda kâinatın değişmeyen, ezeli ve sonsuz bir yapı olmadığını bilimsel bulgularla anlaşılması materyalist zihinler için tam bir yıkım olmuştur.

Ancak Big Bang; kaotik, düzensiz ve

tesadüfi bir olay değildir. Aksine, zeki canlıların ortaya çıkabilmesi için şartları titizlikle ayarlanmış ve insan aklının sınırlarının ötesinde bir hassasiyete ve karmaşıklığa sahip bir olaydır. Evrenin kuvvet, kütle, oran, yük, elektromanyetizma, yerçekimi ve diğer tüm sayısal özelliklerinin son derece karmaşık şekli öyle sarsıcı bir hassasiyetle belirlenmiştir ki, bunun tesadüf olması mümkün değildir.

Yeryüzünde hayatın var olması, evrenin yoğunluğundaki hassasiyet kadar evrenin genişleme hızına da bağlıdır. Yine Stephan Hawking ‘Zamanın Kısa Tarihi’ adlı kitabında genişleme hızı ile ilgili şöyle demektedir:

“Evrenin genişleme hızı o kadar kritik bir noktadadır ki, Big Bang’ten sonraki birinci

saniyede bu oran eğer ‘yüz bin milyon kere milyonda bir’ daha küçük olsaydı evren şimdiki durumuna gelmeden içine çökerdi.”

Demek ki, böylesine hassas bir hesabın tesadüfen oluştuğunu ve ilk maddenin orada tesadüfen bulunduğunu söylemek mümkün değildir.

Diğer bir deyişle kâinatta son derece özel başlangıç koşulları ve titiz standartlar meydana gelmiş, yani adeta bugünümüzü ve bizi görerek şekillenmiştir. Bu olgu Big Bang’in rastlantıyla değil de plânlı bir ortaya çıkış olduğunun en net göstergesidir.

Bu yüzden ünlü fizikçi Paul Davies, şöyle demektedir: “Arka planda olan bir güç bu işleri organize etmektedir. Bunun tesadüfen olması mümkün değildir. Büyük patla-

madan milyarlarca ışık yılı sonra kâinatın bir bölgesinde hayata hizmet etsin diye güneş hidrojen deposu olarak planlanmıştır.”

Mantığın temel prensibidir: “Başlangıcı olan her şeyin bir sebebi vardır.”

Biz biliyoruz ki, kâinat sonradan ortaya çıkmıştır. Yani bir başlangıcı vardır. Öyleyse var olmasına üstün bir iradenin sebep olduğunu söyleyebiliriz.

Nobel ödüllü fizikçi Arno Penzias şöyle diyor:

“Astronomi bizi benzersiz bir olaya, hiçten yaratılan bir evrene yönlendiriyor. Bu öyle bir evren ki hem hayatın oluşabilmesi için tam tamına uygun şartları sağlayacak çok hassas bir dengeye sahip, hem de temelinde (‘tabiatüstü’ denilecek türden) bir plan yatıyor.”

Yine Stephan Hawking, “Kâinatın başlangıcı olduğunu kabul edersek bir Yaratıcısının da olduğunu kabul etmek zorundayız.” demektedir.

“Dünyayı, kâinatı, insanı muhakkak Yaratıcı vardı” denildiğinde ateistler hemen “Peki o zaman Tanrı’yı kim yarattı?” diye sorarak akılları sıra yaratılma düşüncesini çürüttüklerini zannederler.

Ama ateistlerin göremedikleri, görmek istemedikleri bir husus vardır:

Allah ezeldir. Yani başlangıcı yoktur. Zamandan ve mekândan münezze, gözle görülmeyen, yarattıklarına benzemeyen, kendi iradesi olan ve sınırsız kudret sahibi bir varlıktır.

Sonradan ortaya çıktığını bildiğimiz bir varlığın muhakkak bir yaratıcısı olmalıdır. Ancak başlangıcı olmayan, ezeli olan Yaratıcı hakkında bu soru anlamsızdır, boştur.

Kısaca ateistler, “Eğer her şeyin bir sebebi varsa Tanrı’yı neden bundan ayrı tutuyorsunuz” demekte haksızdırlar. Kâinatın başlangıcı olduğuna göre elbette Yaratıcı mevcuttur. Ancak ezeli olan, yani başlangıcı olmayan Rabbimiz hakkında bu soru mantıksızdır.❖

“Bütün renkler aynı hızla kirleniyordu, birinciliği beyaza verdiler.” diyordu şair.

Aldım kabul ettim. Bu mısra ne zaman hatırıma gelse biraz da kederlenirdim. Şimdiyse şairden çalıntı denmezse eğer sadece iki kelimeyi değiştirip bu kara güne uyarlamak isterim:

Bütün sesler aynı hızla kirleniyordu, Birinciliği “alkışa” verdiler.

Evet ya alkış... Alkış dediğin nasıl kirlenebilir? İnsanın aklına ne kadar kötü bir şeyi getirebilir ki? Bundan böyle getirir çünkü o da “beyaz renk” gibi katillerin ve katillere çanak tutanların ellerinde kirlendi. Bu, o kadar büyük ve rezil bir kirlenme ki alkış, ete kemiğe bürünüp dile gelse kendinden utanırdı bundan adım gibi eminim. Hatta daha da ileri gidiyorum ‘ya kulaklar sağır olsun duyulmayayım, ya eller kırılıns bilinmeyyim’ derdi bundan hiç ama hiç şüphem yok!..

Böylesi biraz amiyane olacak, aptala anlatırmış gibi meseleyi ta en başından alıyormuşum gibi düşünülecek ama bu vahim halin sürecini göstermek için bir hatırlat-

maya ihtiyaç duyduğumuz aşikâr. Ben diyeyim uyanmakta zorlananlar için yüzlere çarpılmış bir avuç soğuk su, siz deyin alkışın etimolojisi, tarihçesi, vs...

Alkış bebeklikte öğrenilir ilk. Bebek iki elini tam nereye koyacağını, ne yapacağını bilemez haldeyken gayri iradi bir biçimde birbirine vurup da çıkan sese kendi de etrafı da şaşar önce. Ve ardından yüzler gevşer, ortam şenlenir hatta kahkahalara büyükle- rin o koca elleriyle alkış taklitleri eşlik eder. Buradan bakınca kökü gayet temiz bir sözcük. Çocuk, biraz daha büyür onaylan- mak için bu alkış sesini duymak isteyebilir. Ya da nazı geçecek olan yakınları için bunu ilgi çekmek için yapar, bu da mümkündür. Burada da yüzümüzü ekşitecek bi durum yok, bu da kabul edilebilir.

Alkışın geçmişiyile ilgili hikayesine devam ettikçe sanattaki yeri akla gelir önce doğal olarak. O da çok büyük ve kıymetlidir. Sanatçıya, gösterdiği çabadan dolayı bir tebrik, teşekkür, takdir hatta ayakta olanı hayranlık ifade eder. Ve bu da gayet anlaşır bir durumdur. Zaten sahneler alkışın cirit attığı yerlerin başında gelir. Hasılı bu da hiç

garip karşılanmaz. Oradaki alkışın karşılığı ‘sizi izledim beğendim’, ‘ben de tıpkı yanım- daki diğer insanlar gibi düşünüyorum’, ‘sizi kutluyorum’ demenin bir başka biçimidir.

Sahne haricinde alkışın yaşadığı diğer yerleri stadyumlar, salonlar, kürsü önleri takip eder. Slogan alkışı diye bir şey vardır. Sonra ‘protokol alkışı’, ‘politik alkış’, ‘mekanik alkış’, ‘medyatik alkış’, ... bunlar hep bilinmiş kabullenilmiş alkışlardandır.

Tarih, protesto alkışlarına da şahit olmuştur. Rivayete göre barbar bir kral konuşurken halkın içinden birkaç kişi kra- lın konuşması duyulmasın diye aynı anda alkışlamaya başlamıştır. O gün bunun nasıl güçlü bir etkisi olduğunu gören halk, farklı dönemlerde alkışı imparatorun güzel söz- lerini onurlandırmak için de kullanmıştır. Bu da alkışın özgeçmişini içinde yerini alır. Bu da çok yabancı olduğumuz bir durum değil.

Kulağa pek sevimli gelmeseydi de alkışın gerçeğiyle sahtesi birbirinden kolayca ayırt edilemez. İnsan, alkış kılığına girmiş sesleri şakşak sesleriyle ayırt edip hatta isim vermiş ‘yağcı’, ‘şakşakçı’ deyim durumu bir şekilde sineye çekmiştir. Ama tarihin hiçbir döne- minde ‘katil alkışı’ diye bir şey yoktur ve asla kabul edilemez! Katil alkışlanabilir mi ya hu ey ademoğlu sorarım size? Eskiler “insan bu, nisyana maluldür” der. Olabilir, insan unuta- bilir. Kısaca alkış nasıl bir şeydir, kim, neden alkışlanır onu da hatırlatmış olayım.

Alkış, çoğunlukla bir şeyin beğenildiği- nin o şeyin onaylandığının ifadesidir. Alkış, iki nokta üst üste, genellikle takdir etme amacıyla avuç içlerimizi birbirine vurmak suretiyle çıkardığımız seslerdir. Aç parantez, psikologlara göre sözlü dil henüz yok- ken rakipleri rahatsız hissettirmek, oyun oynamak ya da avcılarının yaklaştığını işaret etmek için kullanılırdı. Parantez kapanabilir. Ama bitmedi. İçim soğumadı henüz. Kimse kusura bakmasın böyle anlatmaya devam edeceğim.

Alkış için genellikle eller dirseklerden hafifçe bükülür sol el bilekten avuç içi sağ omza bakacak şekilde çevrilir. Avuç içi sesi

büyütmek için çukurlaştırılır. Sağ el par- makları bitiştilerle, sol avuç içine düzenli aralıklarla vurulmaya başlanır—sözlükten bakarsanız da buna benzer bir şey yazar— işte çıkan bu sese alkış denir.

Ellerin büyük bir grup tarafından sabit ve güçlü bir ses çıkarmak isteği her zaman memnuniyet ifade etmez. Bazen bu hal tepki için de olur. Yani biz çok çok alkışın bu hallerine aşınayız. Ama yıllarca süren bir zulmü devam ettiren bir gaddarın, insan müsvettelerince dakikalarca alkışlanması- na değil!

Ayrıca alkışlanan başarmış demektir. Alkışlayan da sesiyle görünüşüyle eylemiyle üstüne düşeni yapmış ve her iki taraf da eylemin sonunda daha güçlenmiş hissederler kendileri. Çünkü içten gelen bir alkışın yöneldiği her etkinliğin arkasında insana, insanlığa özgü bir emeğin bir tepkinin zaferi söz konusudur. Yani böyle olmalıdır. Tabi eğer bazı taşlar bile isteye yerlerinden oynatılmaya çalışılmıyorsa eğer.

Bizim ulaşamadıklarımıza ulaşabilenlere, söyleyemediklerimizi söyleyebilenlere, gerçekleştiremediklerimizi gerçekleştirebilenlere karşı duyulan bir hayranlığın göstergesidir alkış. Bütün bu aşırı detaylı izahlardan sonra insanın alkışlamayı öğrenip kullandığı yer asla burası olmaz, olamaz!

Ne saçmalıyor bu, bize çocuk gibi kalk- mış ne anlatıyor da denilebilir. İsteyen iste- diğini desin! Bu insanlık, ya insan olmayı unuttu ya da eylemlerinin ne anlama gel- diğini. Bunun başka bir izahı yok! Ben bunu bilir bunu söylerim.

Bunları böyle idrakı zor olana anlatır gibi anlatıyor olduğum için ben garip değilim! Garip olan her şeyin hızla kirlenmesine ses çıkarmayan büyük bir sessizliğin olması!

Alkış, ne ara azılı katillerin katilliklerini onaylama, destekleme biçimi oldu? “Böyle- si görülmemiş bir zulme, böylesi görülmemiş bir sessizlikle cevap verilen bir dünyada bu kadar uzun ve bir o kadar yüksek sesli bir alkışın anlamı ne?” diye düşünmeyenler asıl garip!❖

Sonsuzluk İçin Sanat

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

İnsanlar ne için sanat eseri üretir? Sanatın gayesi nedir? Sanat ne içindir? Bu gibi sorularla sanatın var olma amacı ve hikmetleri sorgulandığında pek çok farklı cevaplar bulunabilir.

Doktora tezi için ülkemizde yaşayan bazı duayen sanatçılarla görüşmeler yaparken bu soruları güzel sanatlar akademisinin eski rektörüne sordum. Hoca heyecanla “*sanat sonsuzluk içindir*” demişti. Sonsuz var olmak için. İnsanlar ölüp yok olmak ve unutulmak istemiyor. Ebedi yaşamak ve hatırasını ebedi yaşatmak için sanat eseri yapar.

Sonra kadim kaynaklarımıza baktım. Bu tasavvur belki ilk insanlara kadar uzanıyor. İnsan bekaya aşık. Vicdanı ebed ebed diyor. “*Bütün şairlerin divanlarının ruhunu sıksan elemkârane bir feryat damlar*” sözü bütün sanat dalları için geçerli olabilir.

İnsan fenaya, yani faniliğe razı değil. İnsanın ruhundaki ve fitratında yerleştirilmiş sınırsız arzular, meyiller ve kabiliyetler ebedi yaşamaya kodlanmış. “*Ruhun şair bir*

sanatkârı olan hayale denilse sana bir milyon sene ömür verilecek fakat sonra yok olacaksın. Hayal derinden derine eyvah! Cehennem de olsa beka isterim diyecektir” teşhisi ne kadar da doğru.

...
İnsanlık tarihi boyunca bütün bilim ve felsefe adamları, ahlak ve maneviyat büyükleri, edebiyat ve sanat insanları, insanlığın kemali, ilerlemesi ve bekası üzerine yoğunlaşmışlardır. İnsanın sınırsız kabiliyetleri ancak sonsuzluk içerisinde neşvünema bulabilir. Göçebe için beraber götürmeyeceği her şey ona bir yükür. İnsanlığın bütün birikimleri ebedi var oluşla anlam kazanır.

Bu fani dünyada geride güzel eserler bırakmak, ebedi yaşamanın bir tesellisidir. “*Baki kalan bu kubbede bir hoş sada imiş.*” İnsanı öldükten sonra geride bıraktığı ilim, kitap, sanat, evlat, talebe, hayır ve hasenat gibi mirasları kemal ve büyüklüğü nisbetinde onu yaşatır. Kazanımları ve birikimleri

onun hesabına yazılmaya devam eder. Bazı büyükler: “*Ahirette seni kurtaracak bir eserin olmadığı takdirde bu fani dünyada bıraktığın eserlere kıymet verme.*” diyerek ebedi ve uhrevi yatırımlara dikkat çekmektedirler.

...
Dünyayı anlamlı kılan ve yaşanır hale getiren insanlığın kemali ve ortak kazanımlarıdır. Bilim ve sanat yüzyılların birikimi ile gelişmiştir. Güzellik ve bilgi insanlığın kemalidir. Cemal ve kemal eserlerle görünür. İnsan güzel eserleriyle geleceğe imza atar. Her kitap veya güzel bir sanat eseri, gelecek kuşaklara bırakılmış bir hazinedir. Boşa geçen bir hayatın meyvesinin içi boş olacaktır. İnsanın çekirdeği, geride bıraktığı güzel eserleridir. Sonsuz yaşayabilmek için önce sonsuzluğa inanmak gerekir.❖

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

EN ZOR VE EN KOLAY ŞEY NEDİR?

Filozof Thales’e birisi “Dünyada en zor olan nedir?” diye sormuş, o da şöyle cevap vermiş:

“Kendini tanımak.”

Yine sormuş, “En kolay olan nedir?”

Ona da demiş ki: “Başkasına akıl vermek.”

SINAV SORUSUNA CEVAP

Bir sınavda şöyle bir soru sorulmuş: “Platon ve Descartes’in bilginin kaynağı ile ilgili görüşlerini yazınız.”

Bir öğrenci bu soruya öğretmeni güldüren şu cevabı vermiş:

“Descartes: Düşünüyorum o halde varım.

Platon: Kimse sana yoksun demedi...”

NASIL BU KADAR PARLAK?

Kel birisine arkadaşı sormuş: “Abi kafan ne kadar parlak, şampuanla mı yıkıyorsun duş jeliyle mi?”

Canı sıkılan adam, yüzünü ekşitmiş ve, “Yok be kardeşim” demiş, “İki günde bir sarı bezle tozunu alıyorum.”

KİMDEN ÖĞRENDİN?

Hz. Lokman’a, “Edebi kimden öğrendin?” diye sormuşlar. Kısa ve net bir cevap vermiş:

“Edepsizlerden.”❖

Hilkat-i kâinatta bir hikmet-i tâmmeye görünüyor. Evet inayet-i ezeliyenin timsali olan hikmet-i İlâhiye, kâinatın umumunda gösterdiği maslahatların riayeti ve hikmetlerin iltizamı lisanı ile, saadet-i ebediyeyi ilân eder. (Bediüzzaman, Sözlür)

Allah'ın Hikmetleri Her Şeyde Görünür

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

Hikmet; “gaye, fayda, ilim, sebep” gibi manalara geliyor.

Kâinatın yaratılışında tam bir hikmet hâkimdir. Her neye baksak ilim ve hikmetle yaratıldığını ve ondan nice inayetler, faydalar, maslahatlar doğduğunu görürüz. Bu hikmetler sonsuzdur. Tamamını bilmeye güç yetiremeyiz. Onun için, Bediüzzaman'ın “merkezden muhite bakma” tavsiyesine uyararak, kâinatta merkez konumunda olan kendi varlığımızı üzerinde biraz duralım. İnsandaki hikmet-i tammeyi bir derece gördükten sonra, insanı meyve veren kâinat ağacının da tamamen hikmetle dokunduğunu uzaktan da olsa seyretmeye çalışalım.

İnsan, tepeden tırnağa hep ilim ve hik-

metle dokunmuştur. Bu konuda, Mesnevî-i Nuriye'den bir hikmet dersi nakledeyim:

“İnsan, hikmet ile yapılmış bir masnudur. Ve Sâni'in (Sanatkâr Yaratıcının) gayet hakîm olduğuna, yaptığı vuzuh-u delalet ile sanki mücessem bir hikmet-i nakkaşedir...”

İnsanın her hücre, her organı, her duygusu ve hissi Allah'ın hakîm olduğuna o kadar açık delâlet eder ki, sanki hikmet cisimleşmiş de o insan ortaya çıkmış gibidir. Meselâ, karaciğer hakkında yazılan bütün kitapları, sunulan bütün tezleri ve tebliğleri hayalen bir araya getirelim. Sanki onların taşıdığı bütün manalar cisimleşmiş de karaciğer meydana gelmiştir.

...

İnsan vücudundaki hikmetler bir ummandır. Biz sadece, çoğu zaman pek aklımıza gelmeyen birkaç hikmetten söz edelim:

Başımızda saç olması bizim için bir inayet olduğu gibi, alnımızda saç olmaması da ayrı bir hikmet ve inayettir.

Gözümüzdeki sayılamayacak kadar çok hikmetleri bir yana koyup sadece göz kapaklarımızın rahat çalışmasını temin eden bir sıvıdan söz edelim. Bir arkadaşımızın sık sık gözüne bir şeyler damlattığını görenler kendisine bunun sebebini sorarlar. O da “Göz kapaklarımızı ıslak tutan bezlerin çalışmasında bir arıza meydana gelmiş, onun için o bölgeyi ıslak tutmak için ilaç kullanıyorum” diye cevap verir. Demek ki, gözümüz gibi o bezler de sonsuz bir hikmet ve inayetten haber veriyorlar

Bu hikmet dersini yaygınlaştıralım ve ağızımızdaki tükürük bezlerini düşünelim. Onlar muntazam ve hikmetli çalışmasalar konuşmak için sık sık su içmemiz gerekecekti. Bu ise bizim için imkânsız denecek kadar zor bir iş olurdu. Demek ki, ağızımız ve dilimiz gibi tükürük bezlerimiz de yine sonsuz bir ilim ve hikmeti gösteriyorlar.

Bir dergide şöyle bir tespit yapılmıştı: İnsanın başparmağı da diğerleriyle yan yana olsaydı bugünkü medeniyet ortaya çıkmazdı. Ne kalem tutabilirdik, ne bir aleti kullanabilirdik. Demek ki, başparmağın yeri de, el kadar, hikmet ve inayet taşıyor.

İşte kâinatı, her şeyiyle, sonsuz hikmetler taşıyan ve insan meyvesi veren muhteşem bir ağaç şeklinde yaratan Cenâb-ı Hak, onun meyvelerini hiçliğe ve yokluğa atmaz.

...

Dersin devamında şu hakikate dikkat çekilir:

“Akıl ve hikmet ve istikrâ ve tecrübenin şehadetleriyle sabit olan hilkat-i mevcudattaki adem-i abesiyet ve adem-i israf, saadet-i ebediyeye işaret eder.” (Sözlür)

Burada hikmetli yaratılışın iki ayrı şubesi nazara verilmiş oluyor. Birisi adem-i abesiyet, yani her şeyin manalı ve faydalı olması, hiçbir şeyin boş, gereksiz olmaması. İkincisi ise adem-i israf, yani hiçbir şeyin israf edilmemesi, her bir şeyin binlerce fayda sağlaması.

Bunun misâlleri sayılamayacak kadar çoktur. Kendi vücudumuza baktığımızda hiçbir şeyin israf edilmediğini açıkça görürüz. Bir çift göz ile bütün renkleri, bütün şekilleri, uzakları yakınları, büyükleri küçükleri görürüz. Keza aynı ellerle hem yazı yazarız, hem sanat eserleri yaparız, hem de yüzümüzü temizleriz. Konuyu hücre çapında ele aldığımızda bir hücrenin yaptığı işleri yapmamız için binlerce fabrika gerektiğini bilim adamları hayretle görüyor ve anlatıyorlar. Konuyu element çapında ele aldığımızda, sayıları mahdut olan elementlerden sayısız eşyanın yaratıldığını yine hayretle müşahade ederiz.

Elementlerden ve hücrelerden, organlara ve kâinatın bütün sistemlerine kadar her şeyde görünen adem-i israf bize ders veriyor ki, eğer âhiret olmasa bütün bu varlıkların tamamı israf edilmiş olacaktır. Bunlar ancak saadet-i ebediyeyi netice vermekle hikmetsizlikten ve israftan kurtulurlar.

“Umum fitratta, ezcümle insanda, fenn-i menâfiü'l-âzâ şehadetiyle sabit olan adem-i israf gösteriyor ki, insanda olan hadsiz istidâdât-ı mâneviye ve niha-yetsiz âmâl ve efkâr ve müyûlât dahi israf edilmeyecektir.” (Sözlür)

...

Tıp fakültelerinde, anatomi dersinde insan organlarının tanıtımı ve görevleri özet olarak verilmekte, daha sonra her bir organ için yazılan yüzlerce ilmî eserlerde tafsilen anlatılmaktadır. Bu ilmî çalışmaların tamamı organların faydalarını anlatan ilimlerdir.

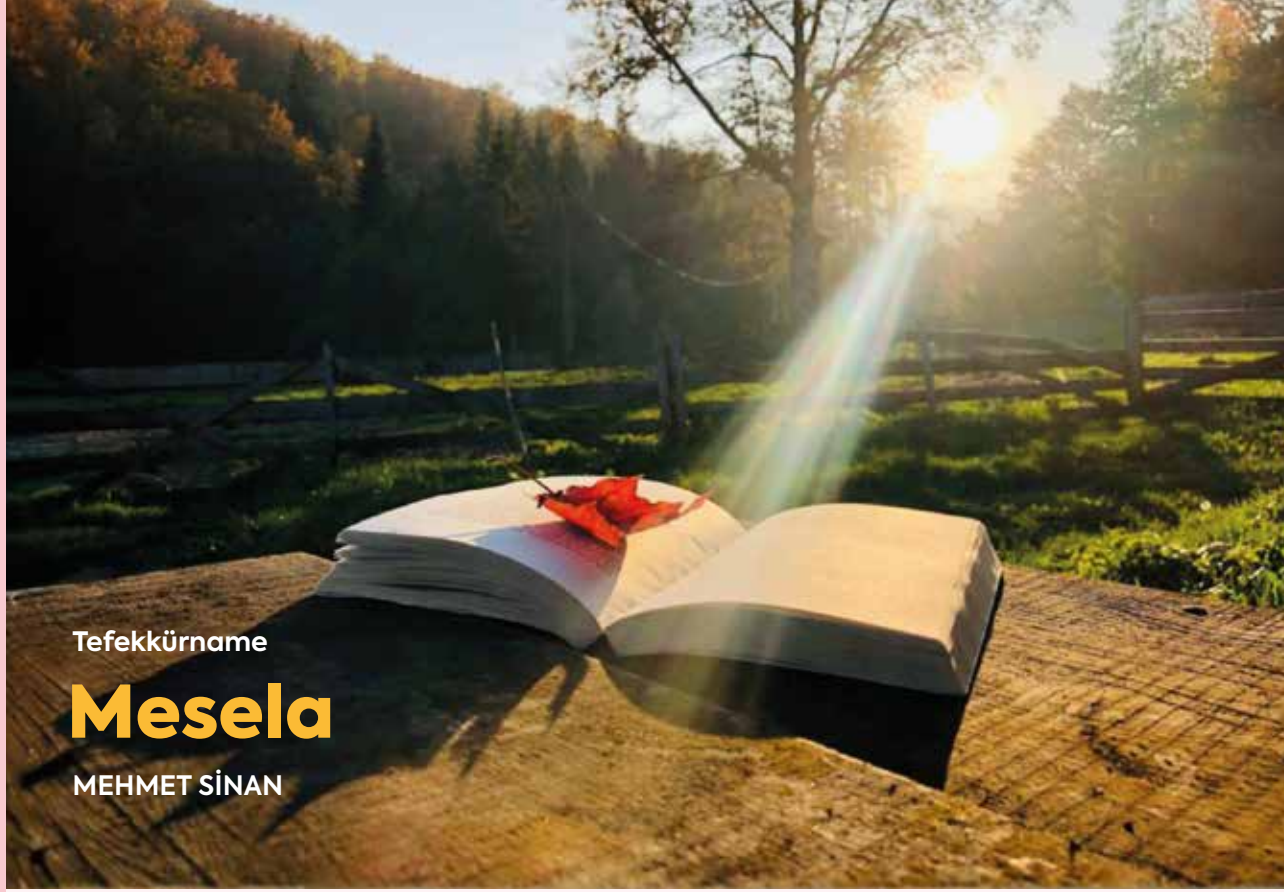
Anatomi ilmi bize bildiriyor ki, insanın hiçbir organı ve hiçbir sistemi gereksiz değildir;

her birinin binlerce hikmetleri vardır.

Bediüzzaman Hazretlerinin ifadesiyle “*beden ruhun hanesi*” olduğuna göre, bu hakikat daha hassas ve daha mükemmel şekliyle ruhta da kendini gösterecektir ve göstermiştir. Yani, bedende gereksiz hiçbir organ bulunmadığı gibi, ruhta da görevsiz ve faydasız hiçbir duygu ve hiçbir his bulunmaz. Bunların her biri bir yönüyle insan için ayrı bir marifet vesilesi, bir yönüyle de ayrı bir imtihan sorusudur. Meselâ, hayal bunlardan sadece birisidir. İnsan bu manevî sermayesini güzel işler yapmanın ilk basamağı olarak kullanırsa hem dünyada faydalı işler yapar, hem de âhiretine sevaplar gönderir. Aksine, bu duyguyu insanlara zarar vermekte, meşru olmayan kazançlar temin etmekte kullanırsa hem dünyada hayvanlardan daha aşağı bir derekeye düşer, hem de âhirette bunun elim azabını çeker.

Sevgi hissi olmasa hayat azap olur. Korku hissi olmasa, insan kendini tehlikelerden sakınamaz; endişe hissi olmasa çalışma gereği duyulmaz. Merak olmasa ilmin kapısı çalınmaz. Gıpta hissi olmasa insan başkasına özenip ilerleyemez, sadece kendi kabiliyeti ve imkanlarıyla baş başa kalır.

İnsandaki bu hislerin sadece dünya için verilmedikleri açıktır; ahiret hayatı olmasa insan ruhuna takılan bu büyük sermaye tamamen hikmetsiz ve israf olmuş olur.❖

Tefekkürname

Mesela

MEHMET SİNAN

Misal vermek, yani hikaye ve örneklerle açıklamak Kur'an'ın çok önemli bir metodudur. Bu metod Cenab-ı Hakk'ı anlatmak ve Kur'an'ı açıklamak için yapılan çalışmalarda da yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Diğer tefsirlerden farklı olarak manevi tefsir şeklinde tanımlanan Risale-i Nur Külliyyatı da misallerle açıklama konusunda Kur'an'ın yolunu takip etmiş önemli bir eserdir.

Risale-i Nur, özellikle marifet (Allah'ı tanımak) ile ilgili konularda çok etkili misaller kullanmış, bu sayede ancak büyük alimlerin kavrayabileceği hakikatleri herkesin kolayca anlayabileceği şekilde açıklayabilmiştir.

Kâinatı tefekkür ederek Halık'ını tanımak isteyen her insan özellikle Güneş-Ayna misalini kolayca anlayıp kullanabilir.

Bu misalde Güneş, Cenab-ı Hakk'a işaret eder. Güneşe ait özellikler ise O'nun isimleri ve sıfatları gibidir. Bu özelliklerin tecelli ettiği yani görünür hale geldiği her şey bir aynadır. Her ayna güneşi kendi özelliklerine ve kabiliyetine göre gösterir. Mesela bir cam aynayı güneşe tutarsak onun ışık

ve sıcaklık yayan yuvarlak bir cisim olduğunu gösterecektir. Güneş ışığının renklerini görmek istiyorsak cam ayna değil prizma kullanmamız gerekir. Ağaç dalındaki yaprak da bir aynadır ancak güneşin sadece yeşil ışığını yansıtabilir; yani onun kabiliyeti yeşil renk ile sınırlıdır. Yaprığın hayat sahibi olması ise güneşin hayat kaynağı olduğunu gösterir ve bu kabiliyet cam aynada ya da prizmada yoktur.

Madde ve mana âleminde yaratılmış her şey Cenab-ı Hakk'ı gösteren aynalar gibidir. Bu aynalarda Allah'ın isim ve sıfatları tecelli eder yani görünür hale gelir. Kâinat sonsuz sayıda tecelli ile sonsuz bir tefekkür alanıdır. Allah'ın isim ve sıfatları her aynada, aynanın kabiliyeti ölçüsünde tecelli eder. Yani her mevcut Allah'ın farklı isimlerini gösterir. Mesela canlı cansız bütün varlıklar Allah'ın Halık (yaratıcı) ismine ayna olurken, hayat sahibi olanlar Allah'ın aynı zamanda Yuhyi (hayat sahibi) ve Muhyi (hayat veren)

olduğunu gösterir. Hayatın devamı için rızık gereklidir; yani rızık hayatın hakkıdır. Bu itibarla, rızıklandırılan her canlı, Allah'ın Hak ve Rezzak (rızık veren) olduğuna birer şahittir, aynadır.

...

Kâinatın mana ve hikmetleri akla yaklaştıran bir diğer misal kitap misalidir. Kitap, gözle görülebilir ve elle tutulabilir bilgidir; kaynağı bilmek, hedefi ise bildirmektir.

Her kitap daha kapağı açılmadan, onu yazan bir kişinin var olduğunu, bu kişinin düşünebildiğini, bilgi ve hikmet sahibi olduğunu, okuyup yazabildiğini, yazacaklarını önceden bilip planlayarak yazdığını göstermektedir. Kitabın mükemmelliği yazarının bilgi ve hikmetteki üstünlüğünü gösterir.

Kitaplar harflerden meydana gelir. Harfler kelimeleri, kelimeler cümleleri, cümleler sayfaları, sayfalar bölümleri ve bölümler kitabı oluşturur. Bu hiyerarşi bütün harflerin bir düzen içerisinde sıralanması ile kurulmuştur. Bu hakikat ise hangi harfin nerede yer alacağını yazarın ilmi ve iradesi ile belirlendiğini ispat eder.

Kâinat, ilim ve irade ile yazılmış bir kitaptır. Bu kitabın yazıldığı kalem ise kudrettir. Kâinatın mükemmellik, onu yaratanın ilim, irade ve kudretinin sonsuz olduğunu gösterir. Kâinat kitabının harfleri olan atomlar kâinatın hikmetlere göre bir araya gelmiştir. Her atomun görevi kâinatın intizama uygun olarak belirlenmeli ve icra edilmelidir. Tek bir atomun bile bulunduğu yerin ve yaptığı hareketlerin doğru olması için tüm kâinatı kuşatan sonsuz bir ilim gereklidir.

Her kitap gibi kâinatın da amacı, insanlar tarafından okunmak ve okuyanların bilgi sahibi olup tefekkür etmesini sağlamaktır. İnsanın kâinatı okuyup anlayarak yaratıcısını tanıyabilmesi için öğretmenlere ve rehberlere ihtiyacı vardır. Bunun için Cenab-ı Hak, öğretmen olarak peygamberleri, rehber olarak da semavi kitapları göndermiştir.❖

Bir Hatıra

Müşteri

İBRAHİM KÖSE

Korona virüsünün bütün dünyayı evlere kapattığı günlerdi.

Bazen geceleri, bazen hafta sonları sokağa çıkma yasağı uygulanıyordu. Bazen de bu sokağa çıkma yasağı bir hafta iki hafta uygulanıyordu.

Resmi daireler kapanıyor, okullar aylarca uzaktan eğitim yapıyor, 65 yaş üstü insanlar ve kronik hastalığı olanlar evlerde bunalıyor, insanlar psikolojik tedavi için sağlık merkezlerine koşuyorlardı.

Fabrikalar işçi çıkarıyor, esnaf eleman azalıyor, hatta birçok iş yeri bir müddetliğine bazısı da tamamen kapanıyordu.

İnsanlar işsiz, açsız kalıyordu.

O zaman, üç aydır kendime karantina uygulayıp dışarı çıkmamıştım. Artık mutlaka berbere gitmem gerekiyordu.

Bir gün randevu alıp berbere gittim. Mas-keli olmak şartıyla içeri girdim. Benden önce tıraş olan müşterinin tıraşı bitmek üzereydi. Adam koltuktan kalkmadan berbere bir şey sordu:

“Değerli ustam, bu günlerde işleriniz nasıl? Eski gibi müşteri geliyor mu?”

Usta cevap verdi:

“Yok efendim, pek müşteri gelmiyor.

Ancak günde birkaç kişi uğruyor.”

Tıraşı biten o altmış yaşlarında, olgun, kibar beyefendi berbere ücreti sordu. Berber de 25 TL diye cevap verdi. Cebinden bir ellilik çıkartan adam onu berbere uzatarak dedi ki:

“Al değerli ustam. Ben tıraş olmaya gelmekte tembellik gösteriyorum. Zamanında gelmem için bundan sonraki ücreti de peşin vereyim. Maşallah sen işini iyi bilen, hoş sohbet bir insansın. Seni çok sevdim. Haydi sana kolay gelsin, Bana eyvallah.”

Bize de dönerek: “Arkadaşım size de sıhhatler olsun. Haydi hepinize iyi günler.”

Adam gerçekten çok tatlı ve çok kibardı. Müsaade isteyip ayrıldıktan sonra berber onun ardından tebessüm ederek dedi ki:

“Bu adam hiçbir zaman duş alıp temiz elbise giymeden buraya gelmez. Bizi rahatsız etmemeye dikkat eder. Bir de o tatlı diliyle sohbet edişi var ki doyum olmuyor. Ne kadar kibar, ne kadar efendi birisi. Hem de çok anlayışlı. Bu günlerde işimizin az olduğunu bildiği için iki tıraş parası veriyor. Memlekette bu gibi insanlar yaşadıkça insanlık ölmez.”

Gerçekten de sinirlenmeyen, tatlı dilli, anlayışlı, toplumu düşünen insanlara her zaman çok ihtiyaç var...❖

“Allah Muhsinleri Sever”

ÖMER SEVİNÇGÜL

“Müslümanların tüm insanlara İslamı en güzel biçimde yaşayarak örnek olmak gibi bir sorumlulukları da var sanırım.”

Evet, elbette! Müslümanlar ‘vasat ümmet’ olacaklar. Yani dengeli, âdil, örnek bir toplum modeli oluşturacaklar. Manevi makamlar elde etmek maksadıyla bir köşeye çekilerek bunu yapamazlar.

İnanan insan, dünyanın imarı için çalışır, her işini ihsan üzere, âdil biçimde yapar, başkalarına örnek olur. Mümin kişi ‘muhsin’ olmalıdır. “Allah muhsinleri sever” buyuruyor ayet.

Muhsin, ihsan eden, her ne yaparsa güzel yapan demek. Müslümanlar sadece bu ayeti bile düstur edinseler imrenilen bir toplum haline gelirler.

Yeryüzünün halifesidir insan. Bu şuurla yaşayan mümin kişi dünyayı düzenlemekle görevlendirilmiş hisseder kendini. Hak adına yapar her ne yaparsa. Çalışmayı da bir ibadet kabul eder. Öyledir çünkü. Önemli olan niyettir. Yalnız kendini düşünemez. “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın” diyemez.

Dünyayı en güzel biçimine kavuşturmak da onun görevidir. “Nemelazım, başkası düşünsün” demek mümine yakışmaz.

Müslümanın modeli, sahabilerdir. Sahabiler ise, tarımla, ticaretle, toplumla meşgul olmuşlar.

Daha dünyadayken cennetle müjdelenen on sahabe iyi Müslüman olmak için işini gücünü bırakan insanlar değillerdi.

Bunların en başında gelen Hazreti Ebubekir, büyük bir tüccardı. Efendimizden sonra devleti yönetti. Öbürleri de onun izini takip ettiler.

İslam’da ruhbanlık yoktur. Ruhbanlık Hıristiyanlara özgüdür. Kurán eleştirir bu anlayışı.

Peygamber Efendimiz, ruhbanlar gibi davranmak isteyen sahabilerini ikaz etmiş, onlardan itidal üzere olmalarını istemişti.

Kimi Müslümanlar “Ölmeden önce ölün” hadisini “Bir köşede miskin miskin oturun” diye anlıyorlar.

Hayır! Ben bu hadisi “Allah yolunda dolu dolu yaşayın!” diye anlıyorum.❖

“Dünya Dile Kolay, Kalbe Zor Bir Yer”

SELİM GÜNDÜZALP

Hız. Mevlana üç kelime ile hayatını özetlemiş: hamdım, piştim, yandım.

Söylemesi çok kolay elbette, bir de Hz. Mevlana'ya sormak lazım; hamdım dediği halinden 'olma'ya yürürken ne çabalar göstermiş, türlü türlü ateşlerde nasıl pişmiş, yanmış... Bunları bir iki kelimedede söyleyip geçmek dile kolay, tabiri ise Hz. Mevlana'nın hayatı...

Belki de bunun için rahat yaşayanlar hep çok konuşur; işin içindekiler, kışı, fırtınayı zemheriyi yaşayanlar, ağaçlar gibi sessizdir, anlayan anlar dillerini. Zorluklar, çıkmazlar, çelişkiler ve ateşler; zor da olsa insan için olgunluğun yolunu çiziyor.

...

Hayat böyle... Dile kolay, kalbe zor.

Önce hesaba çeker sonra ders verir. Derin sulara atar yüzmeyi öğretir, uçurumlara sürer uçmayı öğretir, ateşlerde hamlılığını gösterir ve pişirir insanı...

Tam cennet gibi bir hayatım var dersin, gelir bir şeytan musallat olur ayağını kaydırır.

Hakkı bulsan, anlatırken dilinde tüy bitse, inatla dinlemezler, Nuh der peygamber demezler.

Putları kırsan, teşekkür etmezler ateşe atarlar.

İnsanlara faydalı bir şeyler yapayım desen, firavun gibi karşına dikilir, sana mı kaldı deyip engel olmak için birleşirler.

Eşim dostum diye bildiğin bakarsın ki, düşmanlarıyla bir olmuşlar; gökten taş yağacağını bilseler yine dönmezler...

Yunus olsan bir Molla Kasım gelir yıkıp geçer sel gibi...

Dünya bu, dışarıdan da içeriden de kalbe zor bir yer yani...

Kaçıp bir yere de kurtulamazsın, dışarıdaki tüm düşmanlara bedel bir nefsi emmare sırtından vururverir...

Aslında, dünya bu, aksini söyleyen de yok. O Rehber-i Ekmel (asm) buyurmadı mı, “Dünyada rahat yoktur” diye... Burada rahat arayan aldaniyor.

...

Dünya demek, zalimlerle aynı yerde olmak, aynı havayı solumak demek...

Neden diye soruyor vicdan, neden bunlar oluyor?

Cevabı sadece kötü insanların varlığı olsa kolay. Kefenin diğer tarafı var: İyi insanların sessizliği... Ya da sessizliğe mahkûm

olmaları.

İyiler de kötüler kadar çalışkan, gayretli ve hedeflerine yürürken kararlı olsalardı, kötüler asla kötülüğe yol bulamazlardı.

İyilik hep yetim kalıyor dünyada, sahiplenerek birilerini arıyor. Oysa bir dünya insan, sahiplenmek bir yana, kötülük ve zulüm için hayatını ortaya koyuyor...

Gazze'de, Doğu Türkistan'da dünyanın farklı yerlerinde kardeşlerimiz acı çekiyor, katlediliyor.

İnsan için en zoru ise, sevdiklerini, kardeşlerini, masumları, mazlumları zulümler, işkenceler içinde yanarken görüp de çaresizliğe mahkûm olmak. Eliyle de olsa bir yudum su taşıyamamak, boykot yaparak teselli aramak...

Sadi Şirazi, kalbe zor olan dünyayı böyle tarif ediyor: “Şunu bil ki, gül olan yerde diken de olur. Büyük incilerin bulunduğu yerde de köpekbalığı yaşar. Dünya zevk-

lerinin ardınca ecel akrebi ve cennet bahçesinin güzelliklerinin önünde dert duvarı vardır.”

...

Dünya bu, söylemenin kolay olduğu, ama söylediğinin hakkını vermenin zor olduğu bir yer. Hak sözün de bedeli var. Peki bir hak sözün için dokuz köyden kovulmayı göze alabiliyor musun, alamıyor musun?..

Sözde doğru olmak var, sözünde doğru olmak var.

Dilini söz için oynatmak kolaydır da, dilini doğruya yöneltmek güçtür...

Yunus'un “Söz ola kestire başı” dediği an geldiğinde, işte o zaman kalbe zor yerdir dünya...

...

İyilik, adalet, ahlak, kardeşlik, hoşgörü, iyi niyet, kul hakkına hassasiyet.. o kadar azaldı, izleri o kadar küçüldü ki, zulümlerin arasında iyiliğin ve vicdanın sesi duyulamıyor, ayak izleri silikleşiyor... Kalp yolunu yoldaşını bulmakta zorlanıyor, nefes almakta güçlük çekiyor. Oysa midenin gıdaya ihtiyacı gibi, insanın iyi duyguları da gelişmek ve canlı kalmak için bunların yaşayan örneklerini görmesi gerekiyor...

İşte bunun için diyoruz ki: “Bu dünyada bir an bile olsa yaşamış olmaya değer. Bilinmez bir âlemden bilinen bir âleme geldik. Yokluk karanlıklarından varlığın aydınlık dünyasına adım attık. Onu bildik, Onu tanıdık, Onu sevdik. Daha değerli bir şey mi var!.. Allah'ı bilmek için bu dünyaya gelmeye değer.”

İbrahim Tenekeci'nin gönlünün derinliklerinden kopup gelen “Dünya dile kolay, kalbe zor bir yer.” sözü doğru da olsa, diyoruz ki: Sadece Allah'ı bilmek için bile olsa, bu dünyaya gelmeye değer. Zaten O'nun (cc) şahitleri olmak için yaşamıyor muyuz?

Asıl olan, her şey bittiğinde, herkes Allah'ın huzurunda toplandığında “korkmayacak ve hüznülenmeyecek olanlar”dan olabilmek. İşte kalbimiz buradaki zorluklarla bunun bedelini ödüyor...❖

Soyunun Devamı Uğruna Ölen Canlı

ELİF E. BAYRAKTAR

Her canlınin sadece kendi hayatının devamını gözettiğini iddia eden evrim teorisi ile açıklanamayan gerçekler. Her canlı sevk-i ilahî ile kendisine verilen görev ne ise onu yapıyor.

Karıncalar oldukça uyumlu bir toplum olarak yaşıyorlar. Kolonilerinin büyük bir kısmı ise dişi karıncalardan oluşuyor. Çünkü tek görevi olgunlaştığında genç bir kraliçe arı ile çiftleşmek olan erkek karıncalar, görevleri bittikten kısa bir süre sonra ölüyorlar.

Fedakârca kolonilerine bağlı olan karıncaların yaşama amaçları bireysel değil; çünkü kolonideki hayatın devamı için, gerektiğinde ölümü seçmekten de çekinmiyorlar.

Karıncaların çiftleşmeleri adeta bir seremoni özelliği taşıyor. Erkekler önceden gelerek, genç kraliçeyi bekliyorlar. Bir dişi yere konar konmaz (çiftleşmeden önce dişi de kanatlıdır), 5-6 erkek karınca kraliçe etrafında yarışa başlıyor. Dişi yeteri kadar sperm aldığı anda, özel bir titreşimli sinyal gönderiyor. Bu sinyal sayesinde erkek, dişinin ayrılmaya hazır olduğunu anlıyor. Çiftleştikten bir süre sonra erkek karınca ölüyor.¹

Böyle bir fedakârlık, açıklanması çok zor bir davranış aslında. Erkek karıncanın ölümü göze alarak, soyunun devamı için ölümüyle bitecek bir çiftleşme uçuşuna çıkması, her canlınin sadece kendi hayatının devamını gözettiğini iddia eden evrim teorisi ile açıklanabilir mi?

Bu fedakârlık ancak erkek karıncanın Yaratıcının ilhamıyla hareket ettiği gerçeği ile açıklanabilir. Evrim teorisinin iddia ettiği gibi doğal ayıklanma süreci geçirdiği söylenen bir canlınin, bu fedakârlığı milyonlarca yıldan bu yana sürdürmesi mümkün değil. Erkek karıncaların bu “ölüm” uçuşundan kaçmaları, karıncaların soyunun tükenmesi demek olacaktı. Halbuki bugün de yüzbinlerce üyeli kolonileriyle dünya üzerinde hayatlarını sürdüren binlerce çeşit karıncadan biri bile kendisi için “son” demek olan bu uçuştan kaçmıyor.

Dişi karınca çiftleşmeden sonra kendi kolonisini oluşturmaya uygun bir yuva arıyor ve bulduğunda buraya girerek ilk iş olarak

kanatlarını koparıyor. Daha sonra girişi kapatarak haftalarca, bazen aylarca yiyeceksiz ve yalnız başına kalıp, ilk yumurtalarını bırakıyor. (Bu süre zarfında kanatlarını yiyerek hayatta kalıyor.) İlk yumurtalardan çıkan larvaları kendi salyasıyla besliyor. Bu uzun süreli ve zorlu uğraş da tam bir fedakârlık örneğidir. Ama bunun karşılığında kraliçe hayatının geri kalan kısmında, kolonisi tarafından besleniyor.

İlk sürü sınırlı yiyecek sebebiyle küçük oluyor. Bunlar koloninin ilk işçileri ve sonra gelenlere onlar bakıyorlar. Bu özenli bakımla yetişen yeni nesil karıncalar da iyi beslendikleri için daha iri oluyorlar.

Erkek karıncaların ömürleri fazla uzun olmuyor. Çiftleşme uçuşundan birkaç saat sonra veya bir iki gün içerisinde ölüyorlar. Ancak ne ilginç ki her erkek karınca, seneler sonra doğacak yavruları için sperm bırakıyor. Peki bu sperm nasıl canlı olarak saklanıyor ve uzun seneler boyunca, yumurtaları döllererek yeni karıncalar meydana getiriyor? Bir sperm bankası mı var?.. Evet.

Her kraliçe karıncanın vücudunda bir ‘sperm bankası’ var. Kraliçe, erkek karıncanın kendisine enjekte ettiği spermleri, vücudunun orta bölmesinin kenarındaki bir çantacıkta saklar. “Spermatheca” denen bu organda sperm hareketli hale gelir ve yıllarca bu bekleme durumunda kalabilirler. Sonunda kraliçe, spermin üreme bölgesine geçişine izin verdiğinde, sperm birer birer ya da gruplar halinde tekrar hareketlenirler ve kraliçenin yumurtalıklarından aşağıya doğru gitmekte olan yumurtayı dölemeye hazır hale gelirler.²

Yani kısaca, son yıllardaki yüksek teknoloji ile uygulanabilen sperm bankasının örneği, insanlardan çok daha önce karıncalarda yaratılmış diyebiliriz.

50 sene öncesine kadar insanların belki de hayalini bile kuramadıkları bu mekanizma, milyonlarca yıldır karıncaların hayatın-

da uygulanıyor. Karıncalar bu mekanizmayı laboratuvarlar kurup kendi vücutlarına yerleştirmediklerine göre, ilk var oldukları andan beri bu mekanizmaya sahip olmaları gerekmiyor mu? Aksini iddia edecek olanların cevaplama gereken birçok soru var. Mesela birkaçı:

Erkek karıncalar çiftleşme uçuşundan sonra hemen öldüklerine göre, soylarının devamı için gerekli olan sperm deposunun meydana gelmesine fırsat kalmadan, soylarının milyonlarca sene önce tükenmesi gerekmiyor muydu? Çiftleşme uçuşundan sonra erkek karıncalar ölmüyor idiyse, bugün neden ölüyorlar? Doğal ayıklanma sebebiyle mi ölüm uçuşundan sonra yok olmanın daha “uygun” olacağını mı düşünüyorlar?

“Sperm bankası”, karıncalar ilk yaratıldıklarından beri mevcutsa, bu mekanizmayı karıncaların vücutlarına kim koymuştu?

Sadece karıncaların soylarının devamı konusunda bile Allah’ın üstün yaratmasını kabul etmek istemeyenler için binlerce sorumuz var. Mantık dâhilinde ve delillerle cevaplayamadıkları bu soruların hepsi, evrimcilerin iddialarını imkânsız kılarak yaratılış gerçeğini gösteriyor.

Kur’an, karıncaların genel olarak dişi olmalarına ve bir toplum halinde yaşamalarına, insanların bu gerçeği keşfinden 1400 yıl önce dikkat çekiyor. Süleyman (as)’ın orduları tarafından ezilmemek için birbirine çağrıda bulunan karıncalardan şöyle bahsediyor:

“Nihayet karınca vadisine geldiklerinde, bir dişi karınca dedi ki: Ey karınca topluluğu, kendi yuvalarınıza girin, Süleyman ve orduları farkında olmaksızın sizi kırıp geçmesin.” (Neml Suresi, 18)❖

Kaynaklar:

1. National Geographic, June 1984, sf.790-791
2. Bert Hölldobler-Edward O.Wilson, Journey to The Ants, Harvard University Press, Cambridge, 1994, Sf.30

İktisat, Kanaat ve Cimrilik

FATMA MEBRURE ŞENLER

İktisat eden kişi, nimetin kıymetini bilip, ona karşı hürmetini gösteren kişidir. Bilmiyoruz ki israf eden kişi, o nimeti hafife almış, değersiz görmüş, hiçe saymış demektir.

Fakat günümüzdeki anlayış çok farklı. Sanki israf eden kişi zengin, cömert bir insan; iktisat eden insan ise cimri, haris, mala düşkün olarak damgalanıyor.

Elbette iktisatlı bir insanla bir cimriyi karıştırmamak gerektir. Cimri insan, malına canından fazla değer verir, her zaman daha fazlasını ister, elindeki varlığı da rahat kullanmaz, zengin bile olsa fakirdir, parası onu yönetir. İktisatlı kişi ise nimetin değerini bilir gereksiz harcamaz, fakat gerektiği yerde gerektiği kadar harcamaktan sakınmaz; yani ölçüyü tutturmuş yerli yerinde harcayan, parasını yönetmeyi bilen insandır.

İsrafa gitmemek ve yol açmamak için üretim ve tüketimin her alan ve aşamasında akla, bilime, beceri ve maharete yer vermek gerekir. Toplumda bazı önemli iktisadi ve israf alanlarına bunların en başında

şüphesiz tabii kaynakların israfı; en başta toprak olmak üzere, su kaynakları, madenler, tabii bitki örtüsü, tabii canlı varlıklar ve genel olarak çevre israfı gelir. Bütün bunları akılsızca, hor ve iktisadi olmayan biçimde kullanmak ve yok etmek en ileri boyutta bir israf olayıdır.

...

Mesela bir kişi var, iktisatlı; bize göre belki de cimri, ama bakıyoruz ki, hiçbir imkânı ziyan etmiyor. Ölçülü alıp, ölçülü pişiriyor, misafir geldiği zaman ise sofrası herkese açık. O insan nimeti verene hürmet ediyor, nimeti önemsiyor, yani Allah'a şükretmiş oluyor.

Evet şu anda yağmurlar yağıyor, havalar elverişli, toprak uyumlu, bu yüzden her yer güzel bitki ve meyvelerle dolu, bir şeyin eksikliğini çekmiyoruz... Ya tersi olsa, kıtlık baş gösterse, bir damla suyun, bir başağın, bir elmanın kıymeti nedir, biliyor muyuz? Bu yüzden sadece bir nimetin var olduğunu değil, yok olabileceğini düşünüp, o şekilde

hareket etmek, zayi etmek gerekir.

Müsrif kişi, bolluk zamanında her şeyi israf edip zayi eder; bol harcamalarla, saçıp savurup, kendini çevresindeki insanlara göstermeye çalışır. Böylelikle nefsanî duygularını tatmin eder. Ama yokluk baş gösterip, maddi durumu bozulunca büyük sarıntı yaşar; iktisatlı hareket etmeyi bilmediği için isyankâr bir insan olur. Devamlı halinden şikâyetçi, mutsuz, umutsuz bir insan haline gelip, herkese durumu arz eden muhtaç durumuna düşer.

...

İnsanlar kanaat eğitimine tâbi tutulursa zararlı hırsları giderilir veya kendi hayatlarını denetim altına alabilirler.

Hırs, kişiyi yıpratıcı ve ahlak dışı tutumlarla topluma zarar verici olmadığı zaman, faydalı da olabilir. Çünkü, yaratılıştan insanlar özellikle mala karşı çok hırslıdır. Bu hırs, ahlak ile bir kalıba alınır ve terbiye edilirse çalışkanlık olur; iman da devreye girerse, insan hem dünyasına hem de ahiretine bol bol çalışır, faydalar temin eder.

Yani hırsı, ahlak ve iman olmadan sadece menfaati için her değeri kullanarak menfaatini çoğaltma çabası olarak tarif edebiliriz.

Kanaat ise, çalışmanın sonunda olur ve kazandığıyla mutlu olmak, nasibine hoşnut olmak, şükretmektir. Kanaat insana çalışma konusunda güç verir, insandaki yersiz korku ve tedirginlikleri de bertaraf eder. Yani kanaat, basit ve fakir bir hayat yaşamak anlamına gelmez. Ayrıca servet sahibi olmak

da kanaate aykırı bir durum değildir. Servet edinmek bir haktır, onun kötüye kullanımı doğru değildir.

Ticaret alanında kanaatkâr esnaf, insanlar için güven demektir. Çünkü kanaat; aşırı kâr istememeye ve sunî fiyat artırmaya engel olur. Kanaatsizlik, hırs doğurur ve iç kaynakları kurutan bir ruh halidir. Manevi eğitimle bu olumsuz etkiden kurtuluruz ve kazandıklarımızla mutluluğumuza mutluluk katarız.

Her şey kalbin sükûneti içindir. Kanaat mal kazanmamak değil, çalışmanın sonunda kazandığına razı olmaktır. Hırs ile başkasının malına göz dikmemektir.

“Hırs hasarettir” diye bir söz vardır. Çevremizde hırsla çalışıp, para kazanan insanların bir şeyi üst üste koyamadıklarını görürüz. Etrafımızda bu tür örnekler çoktur. Bakarsınız erkek üst düzey bir yönetici, ayrıca bir şirketi var. Bununla yetinmeyen hanımı bir iş yeri açıp çalışıyor. Hırsla çalışmaktan dünya tatlısı çocuklarına ayıracak vakitleri yok... Akşam geç vakitlere kadar annelerini bekleyen çocuklar, annesini, babasını sayıklayarak uykuya dalarlar. Yıllar geçer bu tempoyla, ama maddi açıdan değişen hiçbir şey yoktur...

Bir gün bir arkadaşla dertleşirken, geçmiş günlerinde eşinin uzun müddet işsiz kaldığını, ellerindeki birkaç kuruş para ile borçlanmadan nasıl yaşadıklarını şöyle anlatmıştı: “Eşim iflas etmişti. Kirada da oturuyorduk. Eşim bir yerden alacağını tahsil ettiği zaman hepsi ile 4-5 aylık kirayı yatırıyorduk. Ondan sonra elimizde olan az bir parayla geçinmenin programını yapıyorduk. Eşimin işsizliği 3-4 sene sürdüğü halde hiç borçlanmamıştık. Eşim, dostumuz bizim maddi sıkıntı çektiğimizi hissetmemişlerdi bile... Köyden gelen unla ekmeğimi yapıp, ucuza getiriyordum. O günlerde ıspanak çok ucuzdu. Pazardan 4-5 kilo ıspanak alıp, her gün ıspanağın bir çeşidini, bir gün kavurmasını, bir gün suflesini, mücverini, bir gün beşamel soslu pişiriyordum. Her hafta pazardaki fiyatı en uygun yiyeceklerden

alıp çeşitli şeyler yapardım. Hatta bir gün kurabiye yapacaktım. Evde malzeme olarak pek bir şey yok. Greyfurtun suyunu sıkıp biraz yağ ve şekerle hamur yoğurdum. Üzerine sürmeye yumurtam yoktu. Salça sürüp attım fırına. O sırada komşular oturmaya gelmişlerdi. Kurabiyemi çok beğenmişlerdi.”

Maddi durumumuz bizim aile sırımız olmalıdır. Birçok kişinin daha ayın yarısı gelmeden maaşımız bitiyor, ondan sonra kredi kartına yükleniyoruz, diyerek yakındıklarına şahit olmuşuzdur. Aslında bu tür yakınmaların açık olarak söylenmesi pek hoş bir davranış değildir. Bu bir ev sırrıdır. Gerekirse kuru ekmeğimizi çayla ıslatırız, ama bunu bizden başka kimse bilmemelidir. Çevremizdeki insanlar bizim maddi durumumuzu iyi diye bilmeli. Şimdi zengininde, fakirinde ağzında ekonomik sıkıntı, para yetmiyor, geçinemiyoruz sözleri. Maddi sıkıntıdan en çok bahsedip, yanıp yakınan kişilerin çoğunluğu da yüksek gelirli olan kişilerin olması, manevi eğitime olan ihtiyacı gösteriyor.

Diğer taraftan asgari ücretle hayat mücadelesi veren, gayet mütevakkil bir yaşantı içinde hayat pahalılığı ile mücadele edip, şikâyet dahi etmeden, ayakta durmaya çalışan aileleri de görürsünüz. Kanaat eğitimi almış bir kişi asla ev halini belli etmez. Misafirine en güzel yiyeceğini ikram eder, kendi ne bulursa yer, şükreder. Bir evde para az, yetmiyor ve “yok” kelimeleri çokça kullanılıyorsa o ev yok olmaya mahkûmdur. Yok diyen yok olur. Velev ki o eve milyonlar girsin yine yok olur. Ama az gelirli olup da halini iyi gösteren, şükreden kişilerin, hem çevresinde saygı gördüğüne hem de zamanla maddi durumunun daha iyi hale geldiğine şahit olmuşuzdur.❖

Mühürlü Kalpler

ÖZKAN ÖZE

Kucağında kıymetli hediyelerle hem önem verdiğin hem de çok sevdiğin birinin kapısını çaldığını hayal et. Ve evde olduğunu bildiğin halde, sana kapıyı açmadığını...

Defalarca çaldığın halde, zaman zaman perdeyi aralayıp kaçamak birkaç bakış attığı ve seni gördüğü halde, yine de kapıyı açmadığını düşün...

Ona verdiğin önemin ve onun için hissettiğin muhabbetlerin hatırına, belki bir süre daha ısrarla kapıyı çalmayı devam ettirdikten sonra çekip gidersin o kapıdan. Bir daha da asla uğramazsın...

Allah, kullarının kalplerinin kapılarını da işte böyle çalar.

Bazen bir kuş ötüşü ile...

Bazen çiçek açmış bir badem ağacının

dalları ile...

Bazen gökyüzünden gelip geçen, gözlere tüy gibi hafif görünürken, karnında yüzbinlerce ton bereketli yağmur damlasını taşıyan bulutlarla...

Dağların, taşların, sert pütürüklü milyon yıllık kayaların arasından, tarifinden aciz kaldığımız, fakat apaçık hissedebildiğimiz bir sevinçle çağlayan tatlı pınarlar ile...

Sabahları Güneş ile, geceleri Ay ile, koyu lacivert kadifeden bir yorganın üzerine işlenmiş inci taneleri gibi parıldayan yıldızlar ile...

Tek bir nakış içinde bin farklı nakışın işlendiği çıplak gözle bile görülebilen, bir kelebeğin kanadı, bir bebeciğin öpmelere kıyılmayan yanağı ile...

Allah, kullarının kalplerinin kapılarını böyle türlü vesilelerle çalar...

İnsanlardan bazıları kapılarını ardına kadar açar, bazıları şöyle bir aralayıp “Kim gelmiş?” diye bakiverir sadece...

Bazıları da hiçbir zaman açmaz. “Bir ses duydum ama kim bilir neyin sesiydi?” der. “Kendiliğinden olup bitmiştir muhtemelen. Yahut doğal bir şeydir. Belki de tesadüflerin eseridir bu... Kimseyi görmediğime göre, kimsenin, kimsenin kapısını çaldığı da yok...”

Ve kendilerine yeteri kadar fırsat tanınan ama türlü bahanelerle bu fırsatları ısrarla geri çevirenlerin kapıları, bir gün artık hiç çalınmaz olur. İşte kalpleri mühürlenmişler de onlardır...❖

Babalar

MUAMMER ERKUL

Bir gün, edebiyatçılarımız hakkında bir şeyler kaleme alınır ve içinde adımız geçerse, sanırım altına; “Bu adam, Türk (belki de dünya) edebiyatında, BABA konusunu en fazla işleyen kalem(lerden biri)dir” diye bir kayıt da düşülecek...

İşte, buyurun; bugün de konu aynı, yani gene; “baba”lara hoşgeldiniz(!)

♥ Oğullar beş yaşlarında filan babalarına hayran olur ya, (intikale bakın ki) ben ancak beş sene önce filan oldum...

Eğildim, ve öptüm ayağının altından... Gururum ve nefsim, önce (şanki ortasına gürgen kazık saplanmış vampirler gibi) sarsıldı; sonra birer damla kan süzüldü, şah damarımdan çıkan dişlerinin ucundan...

Büyümüşüm!..
Büyümeğe isteyen var mı?..

♥ Biliyorum ki; babanız, dünyanın en kötü(!) babasıdır. Benimki de öyleydi de, ondan biliyorum... Sonra bir baktım ki; değişiverdi babam... Veya ben, görülmeyeni gördüm...

Bakın bakalım; hanginizin babası, ablanızı kızgın kuma gömmüş veya hanginizin babası peygambere kılıç çekmiş, ok atmış!.. Hanginizin babası bu topraklarda yaşamınıza engel olmuş?..

“Herkesi günaydın” mı desem, ne desem...

♥

Ve baktım ki bir gün; ben, ben de mü-kemmel değilim. Ve hatta, babamdan bile fazla hatalar yapıyorum...

Üstelik, babamın uuuun yıllar önce yapmış olduğu yanlışları aklına-diline-parmağına dolamış olan ben; bugün, şimdi, şu an yapıyorum bunları ve daha kötülerini, ve üstelik konuşuyorum hâlâ, babamın eski hataları hakkında...

Yuh olsun!..
Yazıklar olsun!

♥ Yeter mi bu kadar? Yeter!.. Yeter de, şimdi (yazar olmayan) birileri; “kim bilir ne beklentisi var babasından da yazdı bunları” diye düşünecek...

Halbuki bütün yazarlar (babaların,

“kendi oğullarının kendilerine nasılsa bir şey öğretemeyeceğini” bildiklerinden, yazılarını da okumaya lüzum görmediklerini) sorana söyleyecek!..

Yani, eğer siz ispiyonlamazsanız, babam da bu yazıdan (kolay kolay) haberdar olmayacak!.. Olsa bile zaten, bu yazının kendi için değil, “sizin için” yazılmış olduğunu bilecek...

♥

Şimdi tekrar konumuza dönelim. Konumuz; babamdı. Ve ben babamın iki önemli özelliğine hayran oldum her zaman...

Kitapları hep çok sevdi babam. Dansözleri sevseydi; belki de şuur altım, bir sahne organizatörü filan olmamı söylerdi bana durmadan...

İkinci özelliği ise babamın; hayata sarılmayı bırakmadı hiçbir zaman...

Artık ölmesi gerektiğini düşünenlerin, veya kulağına öleceğini fısıldayanların dilleri enselerinden çıksın; Allah'ım, Hazret-i Mehdi zamanına kadar sağlık ve ömür versin de babama, ibret olsun âleme!..

...

Bu notları yazdığım gün, en güzelinden bir pasta almış ve üstüne “73” yazdırmıştım... “Yetmiş üç kere maşallah deyin babama” diyordum, o gün yetmiş dördüncü yaşına ayak basacağı için. Ve ikinci gün birlikte tatile gitmiştik.

♥

Aradan yirmi sene geçti. Mehdi Aleyhis-selam henüz gelmedi ama babam inşallah Efendimizin, sevgili Peygamberimizin yakınına gitti.

Şimdi... Bu tecrübelerimle size bir tavsiyem olsun: Kötü günde zaten yanında olmamız lazım birbirimizin. İyi günlerinizi ailenize, özellikle de babalarınıza yakın geçirin, tanıştığınız güzellikleri onlara da taşıyın... Çünkü, işte, görün ki; elinizde sadece bu haz, bu lezzet, bu hatıralar kalıyor!

Hadi bakalım; gününüz, haftanız, ayınız ve ömrünüz hayrolsun...

İlik, ve pembe, ve sevgiyle kalın hep, bu satırlarda...❖

Bir Hidayet Öyküsü

AYTEN YADİGÂR

İsmim Kerime Razi. 20 Eylül 1991’de şahadet getirerek Müslüman oldum. Bundan beş yıl önce İslam’ı benimseyeceğimi söyleseydiniz, size asla inanmazdım. Allah’ın iradesi ve rehberliği öyle mükemmel ve sürekli idi ki, geçmişte yaşadığım her şeyin aslında bu anı hazırlamakta olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum. Beni İslam’a getiren bütün faktörleri tek tek ifade etmek çok zor. Tam üç yıl süren ve bazen mutluluk bazen de yılgınlık veren bu yolculuk süresince kendimle ve dünya ile ilgili tüm algılarım, görüşlerim çarpıcı bir şekilde değişti. Bazı inançlarım güçlendi, bazıları ise darmadağın oldu. Kendimi kaybedeceğimden korktuğum da oldu, bu yolun kaderim olduğunu anlayıp onu benimsediğim de... Araştırmalarım beni yavaş ve kademeli bir şekilde inancımı beyan ettiğim—şahadet getirdiğim o güne getirdi.

Laik bir hümanist olarak yetiştirilmiş biri olarak ahlaki değerlerin önemli olduğunu düşünüyordum, ancak bunların herhangisi bir tanrısal veya ruhi nitelik taşıması gerekmiyordu. Yaşadığım ülkenin başlıca

dinlerinden Hıristiyanlık, bireye çok fazla suç atfetmekteydi. Diğer dinler hakkında da pek fazla bilgim yoktu. Keşke içimdeki boşluğu hissedip ruhla ilgili bir arayış yolculuğuna çıktığımı ve farklı dinler üzerine derinlemesine bir çalışma yapmak üzere yola çıktığımı söyleyebilseydim. Aksine oldukça rahat bir hayat sürmekteydim. Beni seven ve destekleyen bir ailem vardı. Her biri ilginç ve ihtiyaç duyduğumda yanımda olan arkadaşlara sahiptim. Üniversitedeki çalışmalarımın memnundum ve okulda çok başarılı bir öğrenciydim. Hal böyleyken İslam’la ilgilenmeme sebep olan asıl etken, farklı Müslümanları tanıma fırsatı bulduğum “sürpriz” karşılaşmalardı. Bunların ilklerinden olan Şerif, yeni katıldığım bir eğitim programında görev yapan orta yaşlı bir eğitimci idi. Yaptığı işten kazandığı paranın aslında az olduğunu, ancak öğrencilere bir şeyler öğretiyor olmanın verdiği mutluluğun kendisini ziyadesi ile tatmin ettiğini söylemişti. Çok yumuşak bir ses tonuyla ve zekice konuşuyordu. Sözlerinden çok hali beni etkilemişti ve kendi kendime “Umarım

onun yaşına geldiğimde böyle huzurlu bir ruha sahip olurum” diye düşünmüştüm. Yıl 1987 idi.

Daha fazla Müslüman’la tanışıkça sadece iç huzurları değil, güçlü inançları da dikkatimi çekmeye başladı. Bu nazik ruhlar zihnimdeki şiddetli ve cins ayırımı yapan İslam imajı ile zıtlık teşkil etmekteydi. Daha sonraları erkek kardeşimin Müslüman bir arkadaşı olan ve kendisiyle evlenebileceğimi düşündüğüm İmran ile tanıştım. Akıllı, samimi, özgür ruhlu ve kendisiyle barışık bir insandı İmran. Evlilik konusunda hemfikir olduğumuzu anladığımda ciddi olarak İslam’ı araştırmaya karar verdim. Önceleri Müslüman olmak gibi bir niyetim yoktu. Sadece onun dinini anlamaya çalışıyordum. Çünkü evlendiğimiz takdirde çocuklarımızı Müslüman olarak yetiştirmek niyetinde olduğunu çok açık bir şekilde ifade etmişti. Ben de “Eğer çocuklarımız onun gibi uysal, samimi ve nazik olacaklarsa bu hiç sorun değil” diye düşünmüştüm. Kendi açımdan ise İslam’ı daha iyi anlamak zorunda olduğumu hissetmişim. Geçmişte yaşadıklarımı düşündüğümde, kendi iç huzurumu ve inanç eksikliğimi idrak ettiğim için bu uysal ve kendileriyle barışık ruhlara doğru çekildiğimi anlıyorum. Çünkü içimde sadece akademik başarı veya insan ilişkileri ile tam olarak tatmin edilemeyecek bir boşluk vardı. Bununla birlikte İslam’a yönelen ilgimin kendim için olduğunu düşünmüyorum, bunu sadece entelektüel bir takip olarak telakki ediyordum. Nitekim bu algılamaya biçimi benim kontrollü ve akademik hayat tarzım ile de uyumluydu.

Kendimi feminist olarak tanımladığım için ilk okumalarım İslam’da kadın konusunda yoğunlaşmıştı. Kadınlarla ilgili daha önceleri yapmış olduğum çalışmalarda Müslüman kadınların evlerinden çıkmalarına izin verilmediğini ve başlarını örtmeye zorlandıklarını okumuştum. Tabi ki tesettürü izzetnefis ve itibar ifadesi olarak değil de, erkekler tarafından kadınlara zorla empoze edilen bir baskı aracı olarak görüyordum.

İslam’da kadınla ilgili okumalarım keşfetmelerim beni çok şaşırttı. Bize öğretilenlerin aksine, İslam kadını baskı altında tutan bir din değildi. Biz Batılı kadınların birey olarak çok sonraları kazandığımız mülk ve servet edinme, bunları evlilik sonrası da muhafaza etme hakkı, oy kullanma hakkı ve boşanma hakkı vb. hakları daha VI. yüzyılda vererek aslında kadınları özgürleştirmekte idi. Bunu kavramak kolay olmadı tabi ki. Yolun her adımında direndim diyebilirim. Ancak aklımdaki tüm sorulara da cevap buluyordum. Mesela neden çok eşlilik vardı? Buna erkeğin tüm hanımlarına eşit davranması halinde müsaade edilmişti. Bu da gerçekleştirilmesi çok zor bir şart olduğu için caydırıcı özellik taşıyordu ve tek eşle evliliğin daha hayırlı olacağı vurgulanıyordu. Zaten tarihe baktığımızda, kadınların sayıca erkeklerden fazla olduğu durumlarda, özellikle savaş zamanlarında, kadınların aile ve çocuk yokluğu çekmemeleri için buna izin verildiğini görüyoruz. Bunun metres ilişkisinin çok ötesinde olduğu da kesin.

Ancak bu keşifler bütün korkularımı yatıştırmaya yetmedi. Bir sonraki yıl benim için duygusal açıdan çok daha yoğun geçti. İslam’la ilgili tüm okuduklarım bir anlam ifade ediyordu. Ancak hayat anlayışına tam olarak uymuyorlardı. Aslında dini, hayatın içinde her zaman bir destek olarak görmüşümdür. Fakat bu gerçek olmasımı demektir? Dünyadaki pek çok zulüm ve savaşlara dinler sebep olmamış mıydı? Böyleyken dünyanın en büyük dinlerinden birine mensup bir adamla evlenmeyi nasıl düşünebilirdim? Her hafta gazete, radyo ve televizyonlarda Müslüman kadınlara yapılan baskılarla ilgili haberlerle vurulmaktaydım. Bir feminist olarak böyle bir topluma evlilik yoluyla dâhil olabilir miydim?

24 yıllık güven dolu dünyam alt üst olmuştu. Artık neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilmediğimi hissediyordum. Siyah-beyaz olarak bildiğim her şey artık gri idi. Fakat bir şey beni ne olursa olsun devam etmem konusunda etkilemekteydi. Bu artık

İmran'la evlenmek istememin ötesinde bir şeydi. İslami çalışmalarımın her uzaklaşmamda feminist ve sosyalist arkadaşlarımla beni seven ailemin kollarına dönmekteydim. Bu insanlar hiçbir zaman beni terk etmemişler ve üzerimde de etkili olmuşlardı. Kendimi hep diğerlerinin nazarında nasıl olduğumla değerlendirdiğim için, onların ne söyledikleri ve düşündükleri konusunda endişeliydim. Bu nedenle kendimi tecrit etme yoluna gittim. Sadece ailemle ve beni yargılamayacaklarını bildiğim arkadaşlarımla konuştum. Ve okumaya devam ettim. Bu artık İslam'la ilgili sıradan bir çalışma değil, bir kimlik mücadelesiydi. Şimdiye kadar pek çok başarılı çalışma tezleri hazırlamıştım. Bir tez konusunun nasıl araştırılacağı ve destekleneceğini iyi biliyordum. Fakat bu çalışmalarla karakterimde herhangi bir değişiklik meydana gelmemişti. İlk kez hayatım boyunca hep başkalarını memnun etmek için yazdığımı fark ettim. Şimdi ise kendi ruhum için çalışmaktaydım. Ürkütücüydü. Beni sevdiğini bildiğim arkadaşlarım ve ailem bana cevap veremiyorlardı. Artık onların desteğine daha fazla dayanmak da istemiyordum. İmran sorularımı cevaplamak üzere hep oradaydı. Ancak sabrına ve inancına hayran olmakla birlikte, ona da çok fazla dayanmak istemiyordum. Dayanacak hiç kimsem ve hiçbir şeyimin olmadığını hissediyordum. Tek başına, kendinden şüpheli ve korkularla dolu bir ruh haliyle okumalarımaya devam ettim.

İslam'da kadınla ilgili merakımı giderdikten sonra Peygamber Hz. Muhammed'in (sav) hayatı ile ilgili eserler ve Kur'an okumaya başladım. Peygamberin hayatını okurken onun sadece müstesna bir lider olduğuna dair inancımı sorgulama ihtiyacı hissettim. Vahiyden önceki dürüstlüğü ve nezaketi, kendi zamanı ve geleceğe dair öngörülerini vs. her şey daha önceki varsayımlarımı sorgulamam gerektiğini ortaya koydu. Zorluklar karşısında sebat göstermesi ve şaşırtıcı başarılar kazandıği halde bile alçak gönüllü davranması insan

doğasının çok üzerinde gibi görünmekteydi. Başarılarının zirvesinde iken bile, çok zengin olma imkânı varken ashabının en fakirinden daha fazla mal edinmek istememişti. Kur'an'ın yavaş yavaş derinlerine indikçe "Bir insan bu kadar tutarlı, sanatlı ve uzak görüşlü bir kitabı kendi yazabilir mi?" diye soruyordum. Bundan başka Kur'an'da Peygamberin bizzat kendisine rehberlik eden ve onu azarlayan kısımlar da mevcuttu. "Bir peygamber kendi kendini azarlar mı?" diye de merak ediyordum. Kur'an okumalarıyla yolumu yavaş yavaş belirledikçe, bu entelektüel bir çaba olmaktan çıkıp gittikçe artan bir şekilde kişisel mücadele haline aldı. Sırf Kur'an'ı mahkûm etmek için illa ki bir yol bulmaya çalıştığım ve her bir kelimeyi reddettiğim günler oldu. Fakat bir gün doğrudan bana hitap eden bir ifade ile karşılaştım. Bu ilk olarak yoğun bir iç karışıklık ve şüphe yaşadığım bir dönemde Kur'an'ın ikinci suresinin sonlarındaki ayetler çıktı karşıma: "Allah kimseye çekebileceğinden fazlasını yüklemez." (2:286) O anda Allah'a iman ettiğimi açıkça söylememiş olsam da, bu ayetleri okuduğumda sanki yüreğimden bir yükün kaldırıldığını hissettim.

İslam'la ilgili çalışmalarım devam ettikçe endişelerim de devam ediyordu. Müslüman olursam aileme yine de yakın olabilir miyim? Bu süreç sıkıcı bir evlilikle noktalanabilir miydi? Hala açık fikirli olabilir miydim? Laik hümanizmin en açık ve ileri dünya görüşü olduğuna inanmıştım. Zamanla laik hümanizmin de bir ideoloji ve dogma olduğunu anlamaya başladım. Herkesin kendi ideolojisi hayata bakış açısı vardı ve ben de bilinçli olarak kendi yolumu seçmeliydim. Bu süreçte gereksiz reaksiyonlarla karşılaşmak için düşüncelerimi daha çok kendime sakladım ve entelektüel anlamda hayatımda hiç olmadığı kadar özgürleştiğimi hissettim.

İki buçuk yıl sonra Kur'an'ın doğa tasvirleri ve ilmi ile ikna olmuş bir halde Kur'an okumamı tamamladım. Peygamber Hz. Muhammed'in (sav) olağanüstü hayatına

dair pek çok şey öğrenmiştim. İslam'ın kadınla erkeği farklı ama eşit kabul ettiği anlayışıyla tatmin olmuşum ve insanı sadece takva ölçüsüyle değerlendiren İslam'ın sadece kadınla erkeğe değil bütün ırklara ve sosyal sınıflara gerçek eşitliği verdiğini keşfetmiştim. Kendime ve kararlarıma güvenmeyi öğrenmiştim. İslam'ın kuralları ve tarihi gelişimi ile ilgili merakımı giderdikten sonra, sıra Müslüman olmanın temel ve kritik sorusunu sormaya gelmişti: Allah'a gerçekten olması gerektiği gibi inanıyor muydum? Sanki ruhla ilgili bu temel soruya gelmeden önceki detaylarla başlayan o sürecin en başına dönmüştüm. Tüm ayrıntılar ve incelikler konusunda akademik yanıma tatmin etmeliydim. Kendime güven yerine daha üstün bir varlığa teslim olabilir miydim? Eski dünya görüşümü tamamen terk edebilir miydim?

İki kez şahadet getirmeye karar verdim. Ancak ertesi günü vazgeçtim. Bir öğleden sonra diz bile çöktüm ve Müslümanların yarım isterken yaptıkları gibi alnımı yere koydum. Bu haldeyken içimde müthiş bir huzur duydum. Belki de o anda Müslüman bir yürektim ama ayağa kalktığım zaman aklımın resmen şahadet getirmeye hazır olmadığını anladım. O andan sonra birkaç hafta daha geçti. Bir lisede öğretmenliğe başladım. Öğretme, disiplin telaşı ve düzeltilecek kâğıtlar derken günler çok çabuk geçmeye başladı. Bu hızlı tempoda yaşarken bu dünyadan Allah'a iman ettiğimi açıklamadan ayrılmayı istemediğimi anladım. Entelektüel açıdan, Peygamberin hayatında ve Kur'an'da ortaya konan kanıtı inkâr etmenin çok zor olduğunu biliyordum. Ve o anda yüreğim de İslam'a hazır. Hayatım boyunca yüreğin akılla, düşüncenin eylemle ve zekânın duyguyla uyumlu olduğu bir gerçeğin özlemine çekmişim. Bu gerçeği İslam'da buldum. Bu gerçeğe de kendine güven duygusu ve entelektüel özgürlük bende hayat buldu. Şahadet getirdikten birkaç gün sonra düşüncelerimi ve sezgilerimi değerli kılan gerçeği nihayet İslam'da bulduğumu gazetemde yazdım. Allah'a iman ederek (varlığını onaylayarak ve kabul ederek) ruhani ve entelektüel özgürlüğe kapı buldum. Elhamdulillah.❖

Şiir

7 Kıta 7 Mana

NUREDDİN PALA

1 Yeni bir şevk ile sarıl,
Beğenmez isen sil baştan!
Çalış ki sen harıl harıl,
Suyunu da çıkar taştan!

2 Meyveler sini sini,
Allah verdi hepsini.
Ağızına mı koyacak?!
Sen de doldur tepsini.

3 Muhabbet ve uhuvvet,
Dünyamızda güneştir.
Kur'an'da Rabbim diyor,
Müminlerse kardeşdir.

4 Günahlar uğrar elbet,
Günde bin kez çarşına.
Türlü kılıkta çıkar,
Aldanma ha karşına!

5 Küre-i arz mescidimiz,
Namaz için seccade ser!
Ahirette kurtaracak,
İşte o en güzel eser!

6 İşin hep hayır olsun,
Kendine yap bir hayır!
O müminin miracı,
Namaza vakit ayır...

7 Uzun yollarda yolcuyuz,
Bildik namazdır o bilet!
Yalnız rızandır gayemiz,
Yâ Rabb bizi hakka ilet...❖

Hâl-i Pür Melâlimiz!..

İBRAHİM KÖROĞLU

John Smith dünyaca bilinen birkaç projeye imza atmış, tanınmış bir uzman ve proje yöneticisidir. Bir iş teklifi ile Amerika'nın Seattle kentinden Türkiye'ye gelir. Seattle, Amerika'nın kuzeyinde, iş ve kent yapısı olarak küçük bir New York'tur. İyi bildiği beş dilden biri Türkçe olan John Smith, daha ilk günlerde edindiği izlenimlerle şirketteki yöneticilerin ve çalışanların yönetim ve iş yapma biçimleri karşısında şaşkına döner. Uzun bir süre anlamakta zorluk çeker. Her şeyden önce uzmanı olduğu konularda bile şirket yöneticilerinin ona işi nasıl yapması gerektiğini anlatmaları, ona ilk şokunu yaratır. Çünkü onların bu konuda uzman olmalarına rağmen kendisine bu iş teklifini yapmalarına şaşmıştır. Sonradan anlar ki, sadece bu şirkette değil, bu ülkede herkes her konuda uzmandır.

Bunun yanında takım çalışması anlayışını da çok garip bulur. Herkes o kadar kendine odaklıdır ve işleri kendi istediği tarafa çekmektedir ki, ortak inandıkları şeyler, hedefler önemini yitirmektedir.

“Gelecek”le pek ilgilenmediklerini, istedikleri tek şeyin “bugünü olduğu gibi sürdürmek” olduğunu da fark eder. “İstikrar” kavramı, herkesin dilindedir ve çok önemsenmektedir. Oysa kendisinin geldiği yerde “istikrar” durgunluk ve yerinde sayma anlamına gelen ve kimsenin istemeyeceği bir kavramdır.

Şirket çalışanlarının genelde az çalışıp çok tükettiğini, metot, teknik ve disiplin kavramlarına yabancı olduklarını gözlemler. Oysa onun nazarında bir işi başarmak için her şeyden önce metot ve bilgi gerekir, fakat bu ikisi de yetmez çünkü bunlara ek

olarak “çok çalışmak” da gerekmektedir.

Onu çok şaşkırtan diğer bir husus ise herkesin çok konuşması olur. Uzman olmadıkları konularda uzmandan daha çok konuşmaktadırlar. Üstelik üzerinde çok konuştukları konuları, kesinlikle iyi yapamadıklarını da tespit etmiştir. Sanki diye düşünür; iyi yapmak istemedikleri ya da yapamayacakları konularda daha çok konuşmayı tercih ediyorlar. Bu çok konuştukları konuların en başında ise değişim gelmektedir. Herkes birilerinin değişmesini istemektedir fakat bu değişimi kendisinden başlatmayı düşünene pek rastlanmamaktadır.

“Değişmeyen tek şey değişimdir” sözünü herkes bilmektedir fakat idrak etmekte ve uygulamakta yeterli çaba gösterilmemektedir. John Smith, müşteri odaklı bir çalışmaya katkı sağlaması istendiğinde görür ki, bu tür çalışmalarda odak noktası müşteri olması gerekirken daha çok şirkete ve üst yönetime odaklanılmakta bunun için basılan dergi ve broşürlerde bile müşteri ikinci planda yer almaktadır. Müşteri bekleme salonunun 10 metrekare olmasına rağmen patronun odasının 150 metrekare olmasını “Tam bir Türk işi müşteri odaklılık” olarak tanımlar.

Sizin için önemli kısımlarını özetlediğim, 2000 yılında yaşandığı belirtilen, gerçek mi kurgu mu olduğunu bilmediğim, fakat tespitlerini isabetli bulduğum bu hikayeyi internet ortamında bulabilir, uzun versiyonunu, onun dilinden, esprili anlatımı ile okuyabilirsiniz.

Yaklaşık 20 yıl önce okuduğum bu hikayede hafızamda en çok yer eden kısım Zaman Yönetimi ile ilgili kısım oldu. Daha ayrıntılı değinmek istediğim için onu sona bıraktım:

John Smith—çalışanların taktığı isim ile—namı diğer ‘Can Simidi’, şirkette vereceği en öncelikli ve önemli seminerin Time Management/Zaman Yönetimi olması gerektiğini görüyor.

Çünkü yöneticilerin de çalışanların da

zamanlarını verimli kullanamadıklarını, zamanı yönetemedikleri için daha kısa zamanda yapılabilecek işlerin çok daha uzun bir zamana yayıldığını, özel hayatlarında da muhtemelen aynı durumun söz konusu olması nedeni ile bunun işe olumsuz yansımalarının olduğunu düşünüyor. Bu nedenle düzenlediği “Zaman Yönetimi” seminerine maalesef katılım çok düşük oluyor. Onu daha da şaşkırtan ve üzen katılmayanların şu mazeretidir:

“İşimiz başımızdan aşkın, zaten birçok şeye zaman yetmiyor.”

Kendimde ve çevremde çok sık rastladığım bu, “zamanını yönetemeyip, zaman yetmiyor mazereti” bana hep bu hikayeyi hatırlatır. John Smith, “Zamanı Yönetmek” seminerinde neler anlattığına değinmiyor. Bu konuda benim aklıma gelen iki tavsiyeyi yeri geldiği için sizinle paylaşmak istiyorum:

Birincisi yazılarımda çok sık yer verdiğim büyük mütefekkir İmam Gazali'den:

Kendisi 53 yıllık ömründe 500 kitap yazmış ve sırrını “sabah namazlarından sonra uyumadım, çoğu kitabımı bu saatlerde yazdım” diyerek açıklamış.

Diğer tavsiye hem “Amerika'nın en genç savunma bakanı” hem de “Amerika'nın en yaşlı savunma bakanı” unvanına sahip ve bunun yanında “dünyayı kana bulayan isim” olarak da anılan Donald Rumsfeld'e ait; kendisi milyonlarca kişinin ölümü ile sonuçlanan Irak İşgalinin mimarı. 75 yaşında emekliye ayrıldıktan sonra yazdığı kitapta “başarılı” olmasının sırrını şöyle açıklıyor: “Ne onu yapan, ne bunu yapan başarılıdır. Başarılı olanlar her sabah 5'te kalkan ve hedefi için gerekeni yapanlardır.”

Elbette ki istisnalar olacaktır. Fakat biz de kendimize sağlıklı bir gözle baktığımızda John Smith'in tespitlerine yakın şeyler görme ihtimalimiz çok yüksek. Üstelik bu tespitler 20 yıllık tespitler.

Dolayısı ile bir kuşağın yetişmesinde çok etkili olduğumuzu ve şikayet etmeye pek hakkımızın olmadığını da gösteriyor.

Evet, gerçekten de kabul edelim ki:

- Az iş yapıyor çok konuşuyoruz; az üretip çok tüketiyoruz.

- Her konuda uzman olmaktan, kendi alanımızda uzmanlaşmıyoruz.

- Zamanı yönetemiyor ve "zaman yetmiyor" diye şikayet ediyoruz.

- Zamanında yatmıyor ve Sabah 5'te kalkmıyoruz.

- Günü kurtarmak bize yetiyor. Geleceğin de bir gün geleceğini çok da önemsemiyoruz.

- Değişmesini istediğimiz kişiler arasına bir türlü kendimizi dahil edemiyoruz.

- Teknik, disiplin ve metod, pek yakınlık kuramadığımız kavramlar.

- Başkalarında görebildiğimiz kusurları kendimizde göremiyoruz.

- Eleştiri ve şikayetlerimiz hep başkalarına yönelik.

O zaman gelin, siyaset bilimci, şair ve yazar Savaş Ş. Barkçin'in şu sözlerini kulağımıza küpe yapalım ve değişmesini istediğimiz, değiştirmeye çalıştığımız ilk kişi kendimiz olalım:

"Damlaya damlaya göl olur, doğru. Fakat bu sözü sadece tasarruf olarak anlamayalım. Her an, her gün bilgimize, görgümüze, ahlakımıza yeni bir değer katarak kişiliğimizi ummanlaştıralım. Çünkü sıradanlığın ve çürümenin yaygın olduğu bir devirde en büyük mücadele, donanımlı ve düzgün olmaya çalışmaktır."❖

Ölüm İşte, Hep Zamansız ve Hep Erken!

HALİL İBRAHİM SERT

Şemsiyelerin yorulduğu, sicim gibi yağmurun yağdığı bir günde defnettiler bedenimi. Yağmur sularıyla dolup duran, gayret edilse de boşaltılamayan bir kabre koyulmak hiç beklemediğim bir şeydi...

Pişmanlıklarım gözyaşlarına dönüşse eğer, değil kazılan şu çukuru doldurmak, belki bütün şehir yitip giderdi içinde...

Her ölen böyle mi hissediyor acaba, yani boğazına gelip düğümlemiş bir "son söz" var da bir türlü dile getiremiyor gibi. Bir albastı gibi...

Öyle hükümsüzüm ve tercihsizim ki şimdi, bavulu elinde tek yöne bilet almış ve yurdundan ayrılmış bir yolcu gibi kimsesiz...

Dünya, tekrar tekrar sahnelenip duran, replikleri ezberlenmiş bir oyundan başka nedir ki!..

Çok geç oldu bazı şeyleri anlamam, ama anlıyorum şimdi. Hep konuşmakla geçti ömrüm, kurduğum cümlelerin ihtişamına sığındım, kalabalığında saklandım. Sense hep sustun. Suskunluğunda büyüüp durdum. Geç anladım işte, her seyahate çıkışımda bavuluma koyuverdiğin takkenin, benim süslü cümlelerimden çok daha fazlasını anlattığını...

Şimdi en çok, senin ardımdan ağlayışın dokunuyor bana, en çok da seni yalnız bırakışım...

Yağmur eşliğinde kabre indirilen bedenim, kefen-

lenmiş bir imtihan kâğıdıymış meğer, bir müsvedde. Karalanmış, silinmiş, tekrar yazılmış, hesaplar yapılmış, sorulara yanlış cevaplar verilmiş, sonra tekrar yazılmış, tekrar silinip tekrar yazılmış, yıpranmış, yıllanmış, yırtılmış, örselenmiş bir müsvedde.

İnsan, cenazesini hayal eder de, hep günlük güneşlik, ne bileyim, mesela erik ağaçlarının çiçeğe durduğu, topraktan filizlerin fışkırdığı bir zamanı hayal eder. Kim bekler ki herkesin, en çok da mezarımı kazanların yağmurla, çamurla kavgaya tutuşacağı bir günde defnedilmeyi?..

Öldüm işte; ölüm işte, hep zamansız ve hep erken!

Kendi geç kalışlarıma değil de, ölüm ayrılığının erkenliğine hayıflanıyorum şimdi...

Üzerime toprak atılmaya başlanınca, yağmura karışan gözyaşları, bir hüznün seli olup küreklerden aka aka doldurdu mezarımı.

Ben toprağa emanet, ne meyve vereceği bilinmez, pişmanlıkla sarmalanmış bir tohumum şimdi. Ya cennet bahçelerinde reyhan, ya da cehennem çukurlarında bir zakkumum...

Oysa her katıldığım cenazede olduğu gibi olur sanmıştım. Mezarımın etrafında bir süre oturulur, beş altı kişi birer sayfa Yâsin'den okur, dualar edilir, aminler duyulur sanmıştım...

Defin biter bitmez herkes arabalara, ya da daha fazla ıslanmayacakları bir yerlere koşuştular. Bir tek sen, kızım ve oğlum kaldınız sırlısklam. Hepsini seyrettim. Sonra siz de gittiniz, et kemikten ayrılır gibi.

Kızır gibi oldum, kırılır gibi. "Benim kadar ıslanmadılar oysa" dedim. "Benim kadar batmadılar suyun çamurun içine, benim kadar pişmanlıkla, korkuyla, telaşla koşuşup durmuyor ruhları" dedim...

Ben, ah ben!.. Zarfından çıkmış bir mazrufum şimdi okunmayı bekleyen. Ne yazmışsam, ne doldurmuşsam sayfalara o ve yeni bir sayfa yok artık. Bitti!

...

Her şey sustu birden, yağmur sustu, çamur sustu, içimde her şey sustu. "Dikkat!" komutunu duyan bir asker gibi, durdu her şey, sustu!

Bir kapı açılıyor şimdi ve bir ses...❖

Yeryüzünün Kuraklığa En Dirençli Bitkisi “Welwitschia Mirabilis”

PROF. DR. FATİH SATIL

Güzelliği ile bizi büyüleyen papatyalar, güller, orkideler gibi birçok çiçek var etrafımızda. Ancak yeryüzünde bitki çeşitliliği yalnızca etrafımızda gördüğümüz bitkilerle sınırlı değil elbette. Yeryüzünü birlikte paylaştığımız, besin zincirinin üretici grubunu oluşturan yüzbinlerce bitki türü vardır yeryüzünde.

Dünyanın farklı bölgelerinde yayılış gösteren, bizim çok az gördüğümüz hatta hiç görmediğimiz bazı bitki türleri, yaratılış özellikleri ile bizleri şaşırtır.

İşte bu zengin bitki çeşitliliği arasında Namibya çöllerinde yaşayan endemik *Welwitschia Mirabilis* bitkisi, kuraklık koşullarına son derece uyum sağlayacak özelliklerde yaratılmış ilginç bir bitkidir.

1859 yılında Avusturyalı botanikçi Friedrich Welwitsch tarafından güney Angola'daki Namib Çölü'nde literatüre kayde-

dilen bu bitki. Her ne kadar çok güzel ve etkileyici bir görüntüye sahip olmasa da ortalama 400-1500 yıllık ömrü ile dikkatleri üzerine çekiyor.

Namib Çölü'ne özgü endemik bir tür olan *Welwitschia*; kök, gövde ve iki yapraktan oluşur. 6 metreye kadar ulaşabilen kemer şeklindeki yaprakları zemin üzerinde devamlı büyür. Yapraklar bitkinin 650°C'den yüksek sıcaklıklarda bile hayatta kalmasını sağlayacak yapıdadır. Yaprakların kalınlıkları ise 1,4 cm civarındadır.

Welwitschia Sıcak ve Kuru Çöl Ekolojisine Uyum Sağlayacak Şekilde Tasarlanmıştır

Welwitschia kuraklığa o kadar dayanıklıdır ki, susuz bir şekilde 5 yıl yaşayabilir. Bitkinin yaşadığı bölgede yıllık yağış miktarı düzensizdir ve yaz aylarında yalnızca 10-100 mm'dir. Hatta öyle ki, bazı yıllar hiç yağmur düşmez. Bu bölgede bitkiler sıklıkla kurumuş dere yatakları ya da daha yüksek yağış alan yerlere yakın bulunurlar.

Welwitschia, ekolojik açıdan son derece kanaatkâr bir bitkidir. Çöl gibi çok uç koşullarda yaşayabilen bu endemik bitki, su ihtiyacının bir kısmını yer altı sularından bir kısmınıysa havadaki sisten karşılar. Bitki düzenli sis alan, kurak koşullar altında büyümeye uyarlanmıştır. Bu düzenli ve yoğun sis, kuzeyden Benguela'dan esen serin hava akımının Namib çölündeki sıcak havayla karşılaşmasıyla oluşur. Sis gece boyunca artar ancak sabah saatlerinde azalır. Bitkinin yapraklarının geniş, büyük ve aşağı doğru sarkık olarak tasarlanmış olması sayesinde yaprak yüzeyinde yoğunlaşan su toplanıp köklere doğru akar. Ancak bu sisin yıllık yağış miktarına katkısı 50 mm kadardır, bu nedenle bitkilerin su ihtiyacı için ek kaynaklara

ihtiyacı vardır. Bu da bitkide yeraltı suyuna ulaşmasını sağlayan uzun bir kök sistemi ile sağlanır.

Welwitschia, Dünyanın En İlginç Bitkileri Sıralamasında Üst Sıralarda Yer Alır

Görüldüğü gibi gerek morfolojik yapısı ve gerekse yaşadığı ortam açısından *Welwitschia*, dünyanın en ilginç bitkileri sıralamasında üst sıralarda yer alır. Netice itibarıyla her canlı kendi genetik potansiyeline ve kapasitesine göre ekolojik bir çevreye yerleştirilmiştir. Her canlı gibi *Welwitschia* da kendine verilen sınırlar içerisinde çöl ortamında hayatını devam ettirerek, akılla birlikte düşünen biz insanlara kendini ve sanatkarını tanıttık mesajlar vermektedir. O halde bizlere düşen de bu ilginç bitkileri inceleyip, araştırıp, öğrenmek ve bu yaratılış harikalarının arkasındaki asıl iş gören kudret elini de görüp hayranlığımızı ifade etmek olmalıdır.❖

Kaynak:

1. Gözcüoğlu B. Doğa Flora "Çöl Bitkisi: Welwitschia," Bilim ve Teknik Ocak 2020

2. <https://en.wikipedia.org/wiki/Welwitschia>

Hayalin İçinden Öyküler

Tanıdık Ölüler Listesi

HÜSEYİN BURAK UÇAR

-Sizin kaç ölünüz var, hiç saydınız mı?

O gün bu soruya muhatap olan yüzlerce kişiden biri de bendim. Bir kişisel gelişim seminerindeydik. 500 kişilik salonun tamamı dolmuştu. Seminerin başlamasını beklerken, az sayıda kişinin kendi arasında

konuşması bile herkesin hissedeceği kadar bir uğultuya sebep olmuştu. Fakat sahnedeki başlayan ve bir anda salonun her zeresine nüfuz eden bu soru ve soru sahibinin bas bariton sesi, uğultunun bıçakla kesilir gibi son bulmasına neden olmuş ve herkesin dikkatini çekmeyi başarmıştı.

-Birinci dereceden yakın olmaları şart değil. Hayatınızda öyle ya da böyle yer almış, çocukluğunuzdan bu yana tanıdıklarınız içinde kaç kişi öldü? Hepsinden haberiniz olmayabilir, uzun süredir görüşmüyor olabilirsiniz fakat ölmüş olduğundan haberdar olduğunuz yakında veya uzaktaki tanıdıklarınızdan şu ana kadar ölen kaç kişi oldu? Hiç saydınız mı? Bu çalışmaya, akrabalarınızdan veya tanıdıklarınızdan, cenazesine katıldıklarınızı belirleyerek başlayabilirsiniz. Ve bu araştırma sırasında göreceksiniz ki, birçok anlamı olan yaşamak kelimesinin bir anlamı da "ölmelere tanıklık etmek"tir. Önce bu anlamından başladım fakat ben size asıl, yaşamak dediğimiz şeyin taşıdığı diğer

anlamları anlatmak istiyorum. Diğer anlamlarına büyük katkıları olduğunu düşündüğüm için konuya buradan giriş yapmayı tercih ettim. Bu arada artı parantez belirtmeliyim ki, yarım asırdan fazla bir zamandır dünyada olan biri olarak size sor-

duğum bu sorunun kendi adıma cevabını bulmak için epey bir uğraş verdim. Çocukluğumdan başlayarak benim hayatıma dokunmuş ve hafızamda yer etmiş kişilerden vefat etmiş olanları tek tek listeledim. Listenin sandığımdan uzun olduğunu ve bu listedeki bazı kişiler için tekrar gözyaşı döktüğümü söylemeliyim.

Benimle aynı durumda olan başka biri var mıydı bilmiyorum fakat bu nasıl bir tevafuktur ki, ben daha dün bir tanıdığının cenazesine katılmıştım. Üstelik musalla taşının yakınında birkaç kişi ile birlikte cenazenin getirilmesini beklerken yaptığımız sohbetin konusu bu seminerin başlangıcı gibiydi. Aramızdan biri namazlardan sonra ölmüş yakınları için ismen dua ettiğini ve son zamanlarda dua ettiği kişilerin listesinin epeyce uzadığını söylüyordu. Demek ki "yaşamak bir anlamıyla ölümlere tanıklık etmektir" diyen bu konuşmacı çok haklıydı. Bu kısa—musalla taşı sohbetinde—bir diğer arkadaşımız, rahmetli ile daha dün görüştüğünü, ölüm haberi geldiğinde gayri ihti-

yari "Nasıl olur daha dün görüştük!" şeklinde bir tepki verdiğini söylemişti ve bu tepkinin aslında ne kadar tuhaf olduğundan dem vurarak mırıldanmıştı: "Dün görüşmüş olmamız ölmesine engel değildi elbette." Benim de kimyama bozan bir ölümdü bu. Geç bulduğum ve çabuk kaybettiğim, kısa süren tanışıklığımızda kendisinden çok şey öğrendiğim biriydi. Yazardı, çizirdi, sanatçıydı. Meleklerin Bilmediği Sırrı bilen birisiydi. Yaş olarak da, kalp olarak da büyüğümdü. Hocanın "Nasıl bilirdiniz?" sorusuna "İyi bilirdik" cevabını bu kadar içtenlikle verdiğim çok az kişi olmuştur. Takdir edersiniz ki bu cevap çoğu zaman vermiş olmak için verilen bir cevaptır.

Az sonra cenaze aracı caminin avlusuna girmiş ve musalla taşına kadar yaklaşmıştı. İçindeki tabut hepimizin gözü önünde musalla taşına kondu. Tabutun içinde bizim tanıdığımız kişi vardı ve bizim için artık o "tanıdık bir kişi" değil, "tanıdık bir ölüydü". O an aklıma, insanın öldükten hemen sonra kayıtlarda bilmem kaç numaralı ceset olarak yer aldığı, isminin bile artık kullanılmadığı geldi ve bu düşüncelerle, içimdeki sızı biraz daha büyüdü.

Cenaze namazı ikindi namazına müteakip kılınacaktı ve birazdan ezan okunacağından vakit namazı için camiye girdik. Hoca ezanı beklerken bir sohbet başlatmıştı. Konu ölümün insana ne kadar yakın olduğu ile ilgiliydi ve anlattığı kıssada Efendimiz (sav) soruyordu: "Ölüm senin ne kadar yakınında ya Ömer?" Cevap: "Gece yattığımda, sabaha varamayacak kadar yakınımda" olmuştu. Aynı soru: "Ölüm senin ne kadar yakınında ya Ebu Bekir?" şeklinde tekrarlanmıştı. Cevap: "Aldığım nefesi veremeyecek kadar yakınımda" olunca, Efendimiz doğru cevabın bu olduğunu söylemişti.

Toplantıdan dönünce ilgili listeyi yapmaya çalışmıştım. Meğer ne çok ölü tanıdığım varmış diye düşündüğümü ve şaşırıldığımı hatırlıyorum. Elbette bu tanıdık

kelimesi tanıştığım ve görüştüğüm kişileri kapsıyordu. Örneğin ilkokul birinci sınıftaki öğretmenim yaz tatilinde trafik kazasında vefat etmişti. Bunun gibi, çocukluğumda mahalleden hatırladığım komşu teyzeler ve amcalar bu liste ile tekrar gündeme geldi. Sadece cenazelerine katılarak ölümlerine bizzat tanıklık ettiğim eş, dost ve akrabalar ve veya iş çevresinden tanıdıklar zaten listede geniş bir yer tutuyordu. Birinci dereceden akrabalarım listenin başında yer almışlardı. En başında ise annem ve babam vardı. Çünkü o günlerde henüz kırklı yaşlarımda olmama rağmen hem öksüz hem yetimdim. Sadece onlar değil listemde—konuşmacının bahsettiği gibi—benim de tekrar gözyaşı dökmeme neden olan farklı kategorilerde ölümler de vardı: Abi, yeğen, dayı, amca, hala, teyze, kayınpeder, arkadaş vb.

O günden bu güne tanıdık ölümler listesi uzamaya devam ediyor. Listeye eklenecek birçok tanıdığın içinde bir ahret anne, bir bacanak, birkaç tane yakın arkadaş, eş tarafından dede, babaanne, anneanne ve teyze ile iki tane dayı da var. En son eklediğim ise bütün bunları anlatmama neden olan kişi oldu: Seminerine "Sizin kaç ölünüz var. Hiç saydınız mı?" sorusuyla başlayan kişi... Vefatını basında çıkan haberlerden öğrendim. Hakkında yazılanlar ve yapılan yorumlar ilmi ile amel edenlerden olduğunu kanıtlıyordu. Birkaç damla gözyaşımı hak etmişti doğrusu.

Bu ölümlerden nasihat almak ve ölümün bana da—aldığım nefesi veremeyecek kadar yakın—olduğunu unutmamak için epey bir çaba sarf ediyorum. Çünkü bu modern, sanal ve yapay zamanların dijital simsarları bunu bize unutturmaya ant içmiş gibi görünüyorlar. Bir yandan da kendilerini ölümsüz kılabilmek için uğraşıyorlar. Fakat ne yapsalar ne etseler, en nihayetinde onlar da bir "Tanıdık Ölüler Listesi"ne dahil olmaktan kurtulamıyorlar.❖

Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır

İslam Dini Fitrat Dinidir-II

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

Rum Suresi Ayet Numarası: 30

İslam Dini Fitrat Dinidir

Rum suresinin 30-31. ayetlerinin meali şöyledir: “O halde sen bir hanîf (her türlü bâtil inançtan yüz çevirmiş biri) olarak bütün varlığıyla dine; Allah'ın insanları yarattığı fitrata (uygun olan dine) yönel! Allah'ın yaratmasında değişme olmaz. İşte doğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler. Bütün gönlünüzle O'na yönelin, O'na saygısızlıktan sakının, namazı kılın ve şirke sapanlardan olmayın” (Rum, 30/30-31) mealindeki ayetlerde İslam dininin fitrat dini olduğuna dikkat çekilmiş, özellik tevhid akidesi ve namaz ibadetine vurgu yapılmıştır.

Bu konuyu şöyle açıklamak mümkündür:

1) İnsan Fitratı ve Din:

Fitrat kelimesi, hilkat/yaratılış manasına gelir. Buna göre İslam dini insanların yaratılış öyküsüyle özdeşleşmiş bir dindir.

Fitrat kavramı insanın manevi donanımları yanında maddi donanımlarına da işaret etmektedir.

İnsan fitratının İslam dininin emirlerine en uygun olduğunu gösteren bir hakikat, en açık bir misal namazdır. Namaz, fitratını teşkil eden rükünleri ile insan fitratının fiziki yönünü teşkil eden insan omurgası bu konuda gözle görülen canlı bir misaldir. Namazın fiziki anatomisini meydana getiren kıyam, rükû, secde, cülus/kade gibi unsurları, insan anatomisinin temelini teşkil eden omurga ile çok yakından ilişkilidir. İnsan omurgası olmadan namaz ikame edilemez.

2) Dinin Direği Namaz:

Dinin direği namazdır, insanın direği ise omurgasıdır.

Namaz ile insan omurgasının bu yakın ilişkisi hadis-i şerifte de bildirilmiştir.

Rivayete göre Peygamber Efendimiz

(s.a.v), “*Namaz dinin direğidir/ temelidir, esasıdır*” diye buyurmuştur. (Acluni, Keşfu'l-Hafa, 2/34) Direk, temel, esas olarak tercüme edilen kelime, hadisin metninde aynı manaya gelen “imad” ve “amud” şeklinde geçmektedir. Aynı kelime Arapçada omurgadaki vertebra/omurların sütunları için de kullanılır. “Es-Salâtü imadü'd-din, Es-Salâtü imadü'd-din.” (Munavi, Feyzu'l-Kadir, 5186/5187)

Bunu “Namaz dinin omurgasıdır” şeklinde de tercüme etmek mümkündür. Nitekim Arapçada “amudu'l-batn” (karın kısmını ayakta tutan direk) ifadesi “belin omurgası” anlamında kullanılır. Ayakta durması mümkün olmayan karın bölgesi, belin omurgası ile ayakta durduğu gibi, dinin diğer temel esaslarını ayakta tutan da namazdır. Belin omurgası devre dışı kaldığı zaman karın bölgesi tamamen çöktüğü gibi, dinin omurgası olan namaz da devre dışı kaldığı zaman dinin çadırı çöker. Nitekim özellikle fakihlerin söz konusu ettiği bazı rivayetlerde bu manaya işaret eden şu ifadeler de yer verilmiştir: “*Namaz dinin direğidir. Kim onu ayakta tutarsa dinini ayakta tutmuş olur. Kim ki onu terk ederse dinini yıkılmış olur.*” (bk. Aclunî, 2/35; Gazali, İhya, 1/147)

3) İnsanı Ayakta Tutan Omurgasıdır:

İnsanı ayakta tutan omurgası ile dinini ayakta tutan namaz ibadeti fitrat mefhumu çerçevesinde özdeşleştirilmiştir. Yukarıda zikredilen ayetlerin ifadelerinde bu hakikate işaret edilmiştir.

Namazın ikame edilmesi, omurga ve onun içinde yer alan omurilik sistemi ile iç

içedir. Omurgayı dik durdurmakla kıyamda durulur. Omurga sistemi farklı pozisyonda esnetilerek rüku ve secde yapılır. Dinin direği/omurgası olan namazın adı da salâttır; beden/sırt ile belin direği olan omurganın adı da salâttır. Her iki kelime de “fitrat” kavramında yerini almıştır. Namazda olması gerekli olan omurganın, ellerin, ayakların, dizlerin dik durması ve farklı hareketler göstermesi ancak ilgili sistem sayesinde hareket eden kasların farklı pozisyon göstermesiyle mümkündür. Bunu sağlayan cihaz ise omurganın himayesinde korunmaya alınmış 31 çift sinirden ibaret olan omurilik sistemidir.

4) Fitrat, Salât (Namaz) ve Omurga

İlginçtir, Hâkim-i Ezelî ve Hakîm-i Lemyezeli olan Allah, İslam dini için “Fitrat dini/İnsanın fitratına tam uygun din” hükmünü verirken, bu zihni hakikati haricî hakikatle de birleştirmiş ve sonsuz rahmetiyle bunların münasebetlerini göstermek için “tevafuluk” penceresini akla açmış, dinin omurgası olan namazın Arapça ismi (salât) ile namazın ikamet mahalli olan ilgili organların işlemlerini/işlevini sağlayan omurganın ismini aynı unvanda, “salât=omurga” kelimesinde toplamıştır. Şöyle ki:

a) Fitrat kelimesinin kök harfleri olan “FTR”nin ebced değeri: 289=17x17'dir. İnsanın omurgasını teşkil eden—sırt-bel bölgesindeki—omurların/vertebraların sayısı ile günlük farz namazların rekât sayısı aynıdır. Fitrat dininin temel direği ve bir nevi omurgası olan günlük beş vakit farz namazın rekât sayısı 17 olduğu gibi, insan fitratının temel dayanağı olan omurganın sırt-bel bölgesindeki omurların/vertebraların sayısı da 17'dir.

b) “Salât” kelimesinin ebced değeri 527=17x31'dir. Bu sayı hem günlük farz namazın 17 rekât sayısına, hem sırt/bel bölgesinin omurgasındaki 17 omur/vertebranın sayısına, hem de namazın icraatını sağlayan organların işlevlerini temin eden omuri-

lik sisteminin 31 çift sinir sayısına uygundur.

c) Fitrat kelimesinin geçtiği ayet numarası: 30'dur. Surenin sondan itibaren bu ayetin tertip numarası: 31'dir.

d) Bu surenin Kur'an'daki tertip numarası 30'dur. Surenin ayet sayısı ise: 60=2x30'dur.

e) Fitrat kavramı, insanın maddi-manevi donanımları ile emrolunduğu hak dinin her iki tarafı da eşit şekilde örtüşmektedir. Bu hakikati aktaran fitratla ilgili iki ayetten birincisi, surenin baştan itibaren 30. ayeti olduğu gibi, ikinci ayeti de surenin sonundan itibaren 30. ayetidir. Bu tevafuku pekiştiren bir husus da fitrat kelimesinin kendisidir. Bu kelimenin kök harfleri olan "FTR" harflerinin ebced değeri: 289=17x17'dir. Yani bunun da her iki tarafı eşittir. Keza, insanın temel esasını oluşturan omurgasının yapıtaşları olan omurlar/vertebraların sayısı 17 adet olduğu gibi, dinin temel esasını teşkil eden namazın rekât sayısı da 17'dir. Burada da her iki taraf eşittir.

Rum Suresi Ayet Numarası: 50

Bu ayet, iman esaslarından—Allah'a imandan sonra—ölümden sonra yeniden dirilişi/haşir akidesini ispat etmektedir.

Bu sırada haşir inancını aklı ve mantıklı delillerle harika bir tarzda ispat eden Bediüzzaman Hazretlerinin yazdığı **Haşir Risalesi** bu ayetin bir nevi tefsiridir. Bu ayet ve onun hakiki bir tefsiri olan "Haşir Risalesi" hakkında Allah'ın himayesi ve inayetini gösteren bazı noktaları şöyle açıklamak mümkündür: Bu ayetin mealı şöyledir: "**Allah'ın rahmetinin izlerine bir bak: Ölü toprağa nasıl can veriyor! Şüphesiz ölüleri diriltecek olan da O'dur. O'nun her şeye gücü yeter.**" (Rum, 30/50)

Bu ayeti Muhakemat adlı eserinde tefsir etmeyi düşünen Bediüzzaman Hazretleri o zaman buna muvaffak olamaz.

Daha sonra yazdığı (Dokuzuncu Şua, Onuncu Söz'ün Mühim Bir Zeyli ve Lâhikasının Birinci Parçası: Şualar, 180) Dokuzuncu Şua'nın başında diyor ki:

"*Lâtîf bir inayet-i Rabbâniyedir ki: Bundan otuz sene evvel, Eski Said yazdığı tefsir mukaddemesi Muhâkemat namındaki eserin âhîrinde 'İkinci Maksat: Kur'an'da haşre işâret eden iki âyet tefsir ve beyan edilecek. Nehu: Bismillâhirrahmanirrahîm' deyip durmuş. Daha yazamamış. Hâlık-ı Rahîmîme delâil ve emârat-ı haşriye adedince şükür ve hamd olsun ki, otuz sene sonra tevfik ihsan eyledi.*"

"*Evet bundan dokuz-on sene evvel, o iki âyetten birinci âyet olan: "Fenzur ilâ âsâri rahmetillahi, keyfe yuhyî'l-arda ba'de mev-tiha, inne zâlîke le muhyî'l-mevta, ve hüve alâ külli şey'in kadîr" ferman-ı İlahî'nin iki parlak ve çok kuvvetli hüccetleri ve tefsirleri bulunan Onuncu Söz ile Yirmidokuzuncu Söz'ü in'am etti. Münkîrleri susturdu.*" (Asa-yı Musa, 214)

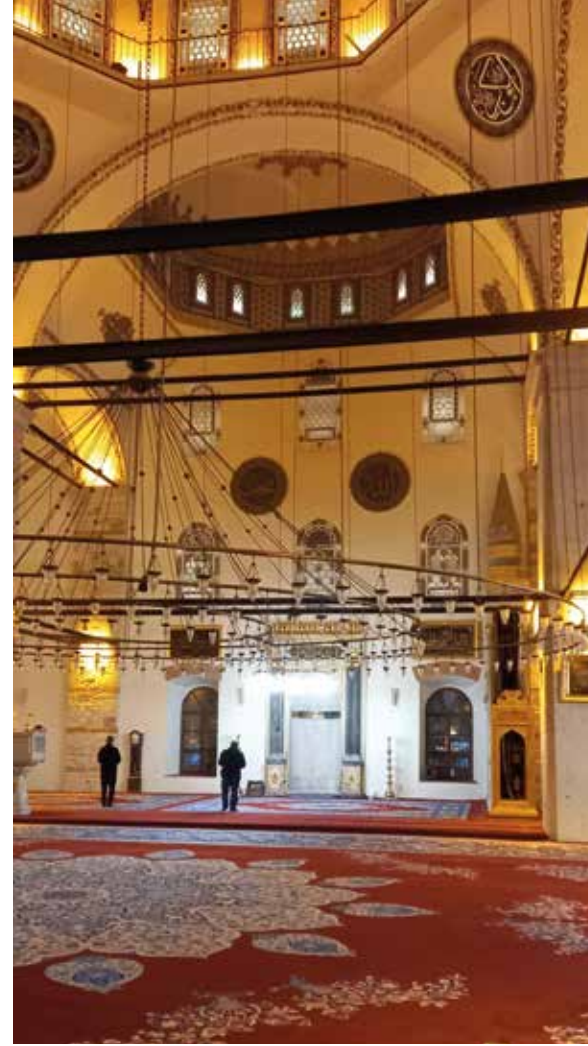
Bu ayetlerden birisi, "Onuncu Söz/Haşir Risalesi", diğeri ise "Beka-i Ruh ve Melaike ve Haşre Dair" Yirmi Dokuzuncu Söz risalesidir.

Haşir Risalesinin Harikalığını Gösteren Bazı Nükteler:

1) Haşir risalesinin kaynağı olan ilgili ayetin iki cümlesi vardır. "**Fenzur ilâ âsâri rahmetillahi, keyfe yuhyî'l-arda ba'de mev-tiha" (Allah'ın rahmetinin izlerine bir bak: Ölü toprağa nasıl can veriyor!)** şeklindeki birinci cümlesi, dirilişin keyfiyetinden söz etmektedir. Keyfiyet ise, bir şeyin örneğini, misalini, suretini tasvir eden hakikattir. Bu cümlenin 12 kelimesi ve manasına uygun olarak, Haşir Risalesinde, önce 12 surete yer verilmiştir.

"*İnne zâlîke le muhyî'l-mevta, ve hüve alâ külli şey'in kadîr" (Şüphesiz ölüleri diriltecek olan da O'dur. O'nun her şeye gücü yeter)* şeklindeki ikinci cümlesi ise: Dirilişin gerçeğinden söz etmektedir.

Cümlenin on iki kelimesinden biri olan başındaki "İnne" edatı ile konunun tahkikine ve hakikatine işaret edildiği için, 12 suretten sonra 12 hakikat açıklanmıştır.

2) Bediüzzaman Hazretleri, genel olarak 10. ve 29. Söz'leri kastederek, "**Lâtîf bir inayet-i Rabbâniyedir ki: Bundan otuz sene evvel, Eski Said yazdığı tefsir mukaddemesi Muhakemat namındaki eserin ahirinde...**" diyerek "Dokuzuncu Şua'dan 30 sene öncesine" işaret etmiştir.

a) Kuvvetli bir ihtimalle Bediüzzaman'ın bu sayıyı nazara vermesinin bir hikmeti, Haşir tefsir edildiği ayetin içinde bulunduğu Rum suresinin tertip numarasının 30 olmasıdır. Bu tehirin bir hikmeti bu surenin tertip numarası ile, Besmelesinin 30 sene önce çekilen ilgili ayetin tefsir edildiği zaman süresi arasındaki müddetin 30 yıl olmasının tevafukundaki bir sırrın olduğuna işaret etmektir.

b) "Evet bundan **dokuz-on** sene evvel, o iki ayetten birinci ayet olan (Haşir risalesinin başlığı) "Fenzur" ayetiyle 10. ve 29. Söz'ü ikram etti" diyerek bu iki sözün kaynağı olan ayetin tefsir edildiği yılların da 9-10 yıl olduğu tevafukuna işaret etmiştir.

c) Burada 9-10 yıl sonra yazılan bu iki sözün bu macerasını 9. Şua'da zikretmesi de tevafukun bir sırrına işaret eder. Ayrıca 29. Söz'deki ayetin bir tane değil birkaç tane olduğuna "dokuz ve on sene sonra ikinci âyet olan başta mezkûr âyât-ı ekberin tefsirini bu risale ile ikram etti" cümlesiyle işaret edilmiştir. (Şualar, 181)

3) Besmelesinin çekilmesinden yaklaşık 17 yıl sonra bu ayetin tefsiri 1926 yılında yazılmıştır. Ayetin son cümlesinin ilk kelimesi olan "ve hüve"nin ebced değeri de 17'dir.

4) Bu ayetin mukattaat sureler sistemindeki tertip numarası: 1989=153x17'dir.

5) Bu "ve hüve" kelimesinin buradaki tekrar sayısı da: 153'tür. Bu sayı 1'den 17'ye kadarki sayıların toplamıdır. Çarpım tablosundaki yeri: 9x17'dir.

6) Öyle anlaşılıyor ki, Haşir Risalesinin yazıldığı tarih: 1926'dır.

7) Ayette rahmet izlerinin izlenmesi emredilmektedir. Biz de bakıyoruz ki, mukattaat sureler sisteminde ilk defa rahmet kelimesi Bakara suresinin 64. ayetinde geçmektedir. Buradaki rahmet kelimesinin izini sürdürüyoruz ve görüyoruz ki, bu iki rahmet kelimesi arasında tam 1926 ayet yerleştirilmiştir.

8) İzini sürdürdüğümüz "Rahmet", Allah'a aittir. İlginçtir, Kur'an'ın başından buraya kadarki Allah lafza-i celalin tekrar sayısı da: 1926'dır.

9) Buradaki 50. ayetin başında yer alan emir kipinin mazisi olan "NAZARA" fiilinin ilk harfi "N"nin ebced değeri de: 50'dir. İşari manasıyla bu emrin muhatabı olup bu ayeti eşsiz bir tarzda tefsir eden asrın müceddidi Bediüzzaman Hazretlerinin o günkü yaşı da 50'dir.❖

“İnsanlar Neden Her Yaptığını, Her Yediğini Sosyal Medyada Paylaşma İhtiyacı Hisseder?”

FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

Soru: Hocam yaz tatilindeyiz insanlar kendi imkânları ölçüsünde tatile ya da günübirlik gezmelere gidiyorlar. Ancak bazıları var ki, tatilde attıkları adımları bile paylaşır hale geldiler. Akli başında dediğimiz insanlar bile gitgide bu çılgınlığa kapılmış durumdadır. Mahremiyet, ayıp, nazar gibi kavramlarımız maalesef unutulmuş gibi. Hocam bir insan neden içtiği kahveyi bile paylaşmadan duramaz?

Cevap: Kıymetli okurumuz, malumdur ki, her cemal ve kemal sahibi, cemal ve kemalini görmek ve göstermek ister. Bu durum her insanın fitratına derc edilmiş bir hakikattir. Sağlıklı insanlar, cemali ve kemali sıfatlarına yönelik her yeni gelişmede bunları kendilerinde görmek ve göstermek isterler. Bu “görmek ve göstermek” bazen bir şiirdir, bazen bir kitap, bazen de bir fotoğraf karesidir; yani çeşit çeşit “görme ve gösterme” şekilleri vardır.

Cemalimize ya da kemalimize yönelik gelen tebrik ve övgüler bizi o yolda teşvik eder ve tatmin eder. Bu durum prensipte insan olmanın doğal bir özelliğidir. Ancak hayatın en önemli unsuru olan “denge” kavramı her yerde olduğu gibi burada da karşımıza çıkmaktadır. Sağlıklı insan “görmek ve göstermek” konusunda dengeyi tutturabilen insan demektir. Dengenin nasıl sağlanacağı da kişinin dünya görüşüyle

yakından alakalıdır. Bizim Müslümanlar olarak her konuda olduğu gibi denge konusunda da mihengimiz dinimizdir. Dinimizin çizdiği ölçüler içerisinde iktifa etmek, keyfe kâfi olacaktır. Ancak bu ölçülere samimi olarak iman etmiyorsak zamanla o ölçüleri kendimizce gevşetmeye başlayabiliriz. Gayrimeşru bir davranış sonucunda ilgi, alaka, şan, şöhret ve hatta para kazanmaya başlarsak da dinimizin ölçülerini dar bulmaya ve hatta Allah korusun gereksiz/yanlış bulmaya başlayabiliriz. Bu süreç bir anda olmaz yavaş yavaş ve alıştıra alıştıra olur. Alışma sürecinde nefsimiz her defasında kendince fetva verip vicdani muhasebemizi de engelleyebilir. Akli başında bildiğimiz insanların bozulması büyük oranda bu şekilde olmaktadır.

Peki, bu insanları zamanla dengeden uzaklaştıran ve sağlıksız hale getiren ve hatta psikolojik hastalıklara kadar götüren

nedenler nelerdir? İnsan biyolojik, sosyolojik ve psikolojik açılardan ortaya koyduğu tüm davranışlarda homeostaziye arar. Homeostazi, kısaca beden ve ruhun iç dengesini koruma çabasıdır. İnsan, organlar ve ruhuyla iç dengeyi sağlamaya çalışırken elinde bulunan malzemelerle bunu yapmaya çalışır. Bu malzemeler yeterli gelmezse başka malzemelerle bunu telafi etmeye çalışır. Biz ruh sağlığı uzmanlarının “çocukluk dönemine” sürekli vurgu yapmamızın sebebi de tam olarak bundandır. Zira çocukluk döneminde bütün bir hayat boyunca homeostaziye sağlayacak bedeni ve ruhi malzemelerin temelleri atılmaktadır. Bu temeller eksik kaldığı takdirde, yetişkinlik döneminde insan iç dengesini telafi etmek adına dengesiz davranışlarda bulunabilir.

Bu genel prensip, tam olarak sorduğunuz “paylaşım çılgınlığına” büyük oranda cevaptır. Attığı adımları dahi paylaşan insanların büyük çoğunluğu aslında iç dengelerini telafi etmeye çalışmaktalar. Ancak bu yöntem insanı gitgide diğer insanlara bağımlı hale getirdiği için, içsel motivasyona yol açmamaktadır. Bu da yağmurdan kaçarken doluya tutulmak gibi “daha fazla, daha fazla” paylaşmaya sevk ederek başkaları için yaşamayı sonuç verir. Sağlıklı tatmin, içsel motivasyonu sağlar. Eğer yaptığınız herhangi bir davranış sizi başkalarına daha fazla bağımlı kılıyorsa, orada sağlıklı bir süreçten bahsetmek mümkün değildir.

Yukarıda bahsini ettiğimiz iç denge malzemeleri gerek çocukluk gerekse de yetişkinlik döneminde sağlıklı şekilde elde edilememişse insan, iç dengesini genel olarak “üstünlük duygusu, aşırı beğenilme arzusu, hayranlık beklentisi ve empatiden uzaklaşma” gibi tehlikeli silahlarla tatmin etmeye yönelecektir. Bu noktada eğer bunu fark edip önlem alırsa kurtulma şansı oldukça yüksektir. Ancak bu büyük oranda farkında olunmadan yapıldığı için tek başına fark edilmesi çok zordur. Burada profesyonel destekle fark edilmesi ve yerine sağlıklı tatmin malzemelerinin kazanılması çok önemlidir.❖

Ah O Ağrı

AYŞE ŞAN

Ah vücudumdaki ağrı!

Sen gelmeden ne de rahatmışım meğer. Bilememişim o rahatlığın sağlığın kıymetini. Hep öyle sürececek zannemişim gâfilâne. Hor kullanmışım sanki taştan demirdenmiş gibi.

Oysa ne kadar da naif, narinmiş o latif aletler. Bilememişim; sen gelmeden önce. Sahiplenmiş yüklenmişim var gücümle, unutmuşum emanet olduğunu; emanetin değerini, kıymetini, sorumluluğunu. Unutmuşum nasıl muamele edileceğini; sen gelmeden önce.

Ah vücudumdaki ağrı!

Daha dün kendinden emin, başına geleceklerden habersiz hoyratça kullanıyordun vücudunu. Her işi bir çırpıda hallediverceğini sanıyordun, garantin varmış gibi. İşte ne oldu! O sahiplendiğin çok güvendiğin aletler seni yarı yolda bırakıverdi.

Hem bundan ruhun, kalbin de yara aldı. Pişmanlıklar fayda etmedi. Daha yapacak çok işlerin vardı. Belki de gelecek bir aylık programın doluydu. Sen geldin, hepsi de öylece kalakaldı.

Oysa senin bedeninin makine değildi. Hoş makine de bozuluyor haddini aştığında talimatta uymayınca. Gördün mü bak! Sen de unuttuverdin, yüklendin de yüklendin. Yıktın! Viran ettin! Ezildin altında.

Oysa emanetin sahibine itimad edip yükünü gemiye bırakabilirdin. Kavuşurdun ondaki huzura, rahatlığa.

Ah vücudumdaki ağrı!

Sen geldin uyandırdın beni, açtın dimağımı.

Hoş geldin sefa geldin.❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Vücudumda yüz dil olsa da yine şükretmiş olamam nimetlerine.

— **İMAM RABBANİ (KS)**

Yıpranmak paslanmaktan iyidir.

— **B. CUMBERLAND**

Peşinden gidecek cesaretiniz varsa, bütün rüyalar gerçek olabilir.

— **WALT DİSNEY**

Önce kalbine hesap ver ki,
Kalbinin sahibine hesabın kolay olsun.

— **SELİM GÜNDÜZALP**

Nereden geldiğini unutma ki,
nereye gideceğini unutmayasın.

— **ŞEYH EDEBALİ**

Nefsini hayır ile meşgul etmezsen, o seni şer ile meşgul eder.

— **İMAM ŞAFİİ (RA)**

İnsanı hayvandan ayıran aklıdır. İnsan, akıldan uzaklaştığı zaman, hayvan ortaya çıkar.

— **EPİCTETOS**

Unutulmak istemiyorsan, ya okunacak şeyler yaz, ya da yazılmaya değer şeyler yap.

— **B. FRANKLİN**

Hakk'ı gerçek sevenlere cümle âlem kardeş gelir.

— **YUNUS EMRE**

Başkalarının hayatından ders alın. İnsan, bütün hataları kendisi yapacak kadar uzun yaşamıyor.

— **TOLSTOY**

Neye baktığın değil, nereden baktığın önemli.

— **PROF. DR. NEVZAT TARHAN**

Seni burada harekete geçirmeyen imanın, sıratı geçirmesine imkan var mı?

— **HZ. MEVLANA (KS)**

Ara vermeyi öğrenin. Yoksa önemli şeyler size yetişemez.

— **DOUNG KİNG**

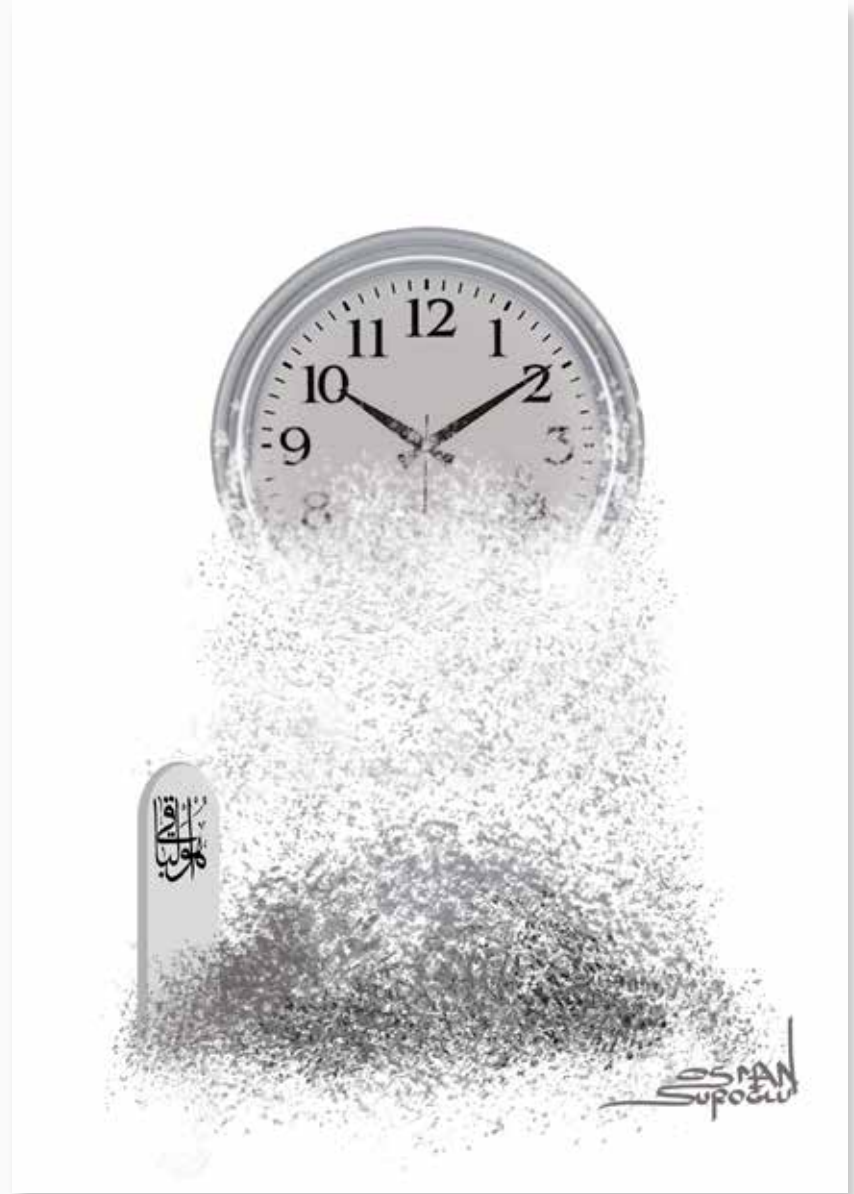
Kime ok atmayı öğrettimse, bir gün beni nişan aldı.

— **MEHMET AKİF ERSOY**

Yürürsen yakındır, bakarsan uzak.

— **İBRAHİM TENKEKİ**

HÂL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

**Yol kalabalıklarının
yönü değil,**

hakikatin istikametidir;

Sen Ona yönel ve
kalabalıkları da döndür...

M. Selahaddin Şimşek